

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ННІ – Навчально-науковий інститут економіки, управління і бізнесу
ім. Г.Е.Вейнштейна

Кафедра – Обліку та аудиту

Ступінь вищої освіти – другий (магістр)

Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма – «Облік і аудит»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: «Організація і методика обліку та аналізу безготівкових грошових коштів (на прикладі ТОВ «ДРУЖБА СВК»)»

ШИФР КРМ.ОтаА.1.661-03.1.1.11

Здобувача: _____ **Влаєва С.С.**

Керівники: _____ **доц. Тарасова О.В.**

_____ **доц. Ступницька Т.М.**

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від "5" грудня 2024 р., протокол № 7.

Завідувач кафедри обліку та аудиту _____ **Валерій НЕМЧЕНКО**

Одеса – 2024 рік

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ННІ – Навчально-науковий інститут економіки, управління
і бізнесу ім. Г.Е.Вейнштейна

Кафедра – Обліку та аудиту

Ступінь вищої освіти – другий (магістр)

Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма – «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри обліку та аудиту

« ____ » _____ 2024 р.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Влаєва Сергія Сергійовича

- Тема роботи: «Організація і методика обліку та аналізу безготівкових грошових коштів (на прикладі ТОВ «ДРУЖБА СВК»)»
Затверджена наказом ОНТУ від 30 жовтня 2024 р. наказ № 661-03
- Термін здачі здобувачем закінченої роботи 5 грудня 2024 р.
- Вихідні дані до роботи: Звітні дані про діяльність підприємства за два роки.
- Перелік питань, які потрібно розробити: Теоретичні основи обліку об'єкту дослідження. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства та аналіз об'єкту дослідження за два роки. Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві та практичні аспекти обліку об'єкту дослідження на ньому. Висновки та пропозиції.
- Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) таблиць – 43, рисунків – 12.

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи, що стосуються їх:

Розділ	Консультант (вчене звання, П.І. п-Б)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання **14 серпня 2024 р.**

Керівники роботи _____ Тарасова О.В.

_____ Ступницька Т.М.

Завдання прийняв до виконання _____ Влаєв С.С.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1. <i>Розробка теоретичного розділу кваліфікаційної роботи</i>	14.08.24 - 15.09.24	
2. <i>Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства</i>	16.09.24 - 24.10.24	
3. <i>Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві та практичні аспекти обліку за напрямом кваліфікаційної роботи на ньому</i>	25.10.24- 26.11.24	
4. <i>Оформлення кваліфікаційної роботи</i>	27.11.24 - 5.12.24	

Здобувач вищої освіти _____ Влаєв С.С.

Керівники роботи _____ Тарасова О.В.

_____ Ступницька Т.М.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувач вищої освіти Влаєв С.С. _____

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи на тему: «Організація і методика обліку та аналізу безготівкових грошових коштів (на прикладі ТОВ «ДРУЖБА СВК»)

Метою даної кваліфікаційної роботи є узагальнення організаційних та методичних засад, а також визначення основних напрямків вдосконалення обліку і аналізу безготівкових грошових коштів підприємства.

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів. У першому розділі досліджено теоретичні аспекти організації та методики обліку безготівкових грошових коштів: розглянуто їх сутність та класифікацію, проведено аналіз економічної літератури щодо визначення поняття «безготівкові грошові кошти» та їх класифікації, описано нормативно-правову базу та завдання бухгалтерського обліку, також охарактеризовано документальне оформлення, синтетичний і аналітичний облік безготівкових грошових коштів, їх відображення у фінансовій звітності.

В другому розділі здійснено аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності ТОВ «Дружба СВК», аналіз фінансових результатів діяльності та загальний фінансового стану ТОВ «Дружба СВК» за три роки. Окрему увагу приділено поглибленому аналізу грошових коштів та розглянуто методику проведення такого аналізу.

Третій розділ розкриває питання організації бухгалтерського обліку та практики обліку безготівкових грошових коштів у ТОВ «Дружба СВК».

У висновках наведено результати дослідження організації та методики обліку та аналізу грошових коштів ТОВ «Дружба СВК», запропоновані рекомендації щодо вдосконалення бухгалтерського обліку безготівкових грошових коштів та заходи, спрямовані на покращення фінансової діяльності підприємства.

Кваліфікаційна робота містить:

текстової частини	- 99 с.;
таблиць	- 43 ;
рисунків	- 12;
додатків	-1.

ЗМІСТ

	С.
Вступ	5
1. Теоретичні основи організації і методики обліку безготівкових грошових коштів підприємства	8
Нормативно-правова база та завдання бухгалтерського обліку безготівкових грошових коштів підприємства	8
1.2. Економічна сутність безготівкових грошових коштів підприємства	13
1.3. Методологія бухгалтерського обліку безготівкових грошових коштів підприємства за національними стандартами	23
2. Організація і методика фінансово-економічного аналізу діяльності та аналізу грошових коштів ТОВ «ДРУЖБА СВК»	32
2.1. Техніко-економічна характеристика ТОВ «ДРУЖБА СВК»	32
2.2. Методика аналізу грошових коштів та аналіз грошових коштів ТОВ «ДРУЖБА СВК»	35
2.3. Фінансовий аналіз діяльності ТОВ «ДРУЖБА СВК»	52
3. Практика бухгалтерського обліку та обліку безготівкових грошових коштів ТОВ «ДРУЖБА СВК»	74
3.1. Загальна характеристика організації бухгалтерського обліку на підприємстві	74
3.2. Організація бухгалтерського обліку безготівкових грошових коштів у ТОВ «ДРУЖБА СВК»	83
Висновки та пропозиції	89
Список використаних джерел	92
Додатки	100

ВСТУП

Актуальність теми. В сучасних умовах діяльність будь-якого підприємства значною мірою залежить від ефективності управління його фінансовими ресурсами, серед яких особливе місце займають безготівкові грошові кошти. Облік безготівкових грошових коштів є важливим елементом фінансового обліку, оскільки забезпечує контроль за рухом грошових потоків, зменшує фінансові ризики та сприяє досягненню стабільного фінансового стану підприємства. Ефективне управління безготівковими розрахунками дозволяє оптимізувати взаємовідносини з контрагентами, знижувати витрати і сприяти підвищенню загальної фінансової ефективності діяльності.

Належна організація обліку безготівкових грошових коштів є важливою умовою забезпечення прозорості фінансової діяльності підприємства. Це сприяє підвищенню довіри до підприємства з боку інвесторів, партнерів і державних органів. Особливої актуальності це питання набуває в умовах цифровізації фінансових операцій, яка вимагає вдосконалення методики обліку та контролю безготівкових коштів.

Інформаційна база дослідження. Основою проведення дослідження є законодавчі та нормативні акти України, зокрема Закони України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», міжнародні та національні стандарти бухгалтерського обліку, постанови Кабінету Міністрів України, аналітичні дослідження провідних українських економістів з питань обліку безготівкових грошових коштів та методики аналізу грошових коштів, а також дані первинного, аналітичного і синтетичного обліку досліджуваного підприємства, його фінансова і статистична звітність.

Проблемою дослідження обліку безготівкових грошових коштів та аналізу грошових коштів займалися такі вчені та дослідники, як Бланк І.А., Бутинець Ф.Ф., Геєць В.М., Голов С.Ф., Дерій А.М., Загородній А.Г., Завадський Й.С., Кірейцев Г.Г., Кораблін С.О., Кравчук Н.Я., Лигненко Л.О., Лишиленко О.М., Осовська Г.В., Поддєрьогін А.М., Савлук М.І., Сопко В.В., Терещенко О.О., Ткаченко Н.М., Чухно А.А., Цал-Цалко Ю.С. та ін.

Мета та завдання дослідження. Метою роботи є обґрунтування теоретичних і практичних аспектів організації обліку безготівкових грошових коштів ТОВ «ДРУЖБА СВК» та методики аналізу грошових коштів на підприємстві, розробка рекомендацій щодо вдосконалення обліку та аналізу безготівкових грошових коштів.

Задачами дослідження є: дослідження теоретичних основ обліку безготівкових грошових коштів підприємства; аналіз нормативно-правової бази, яка регулює облік безготівкових розрахунків; вивчення методики організації безготівкових грошових коштів на підприємстві; проведення аналізу основних показників діяльності ТОВ «Дружба СВК» та здійснення фінансового аналізу діяльності підприємства за три роки, розгляд методики аналізу грошових коштів та проведення аналізу за розглянутою методикою за даними ТОВ «Дружба СВК», ознайомлення з організацією бухгалтерського обліку та практикою обліку безготівкових грошових коштів у ТОВ «Дружба СВК», а також розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення облікових процесів, оптимізації руху безготівкових коштів та аналізу грошових коштів на підприємстві.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження є безготівкові грошові кошти підприємства, а предметом дослідження – облік безготівкових грошових коштів і аналіз грошових коштів підприємства.

Методи дослідження. У роботі використовувалися методи індукції та дедукції, аналізу і синтезу, логічного моделювання, порівняння, групування, а також ретроспективного аналізу фінансових показників.

Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна дослідження полягає у формуванні практичних рекомендацій щодо вдосконалення обліку безготівкових грошових коштів та аналізу грошових коштів з урахуванням сучасних інформаційних технологій і змін у нормативно-правовому регулюванні.

Апробація результатів роботи. Основні теоретичні та практичні результати дослідження були представлені та отримали позитивну оцінку на наукових конференціях, зокрема: науковій конференції здобувачів вищої освіти ОНТУ, 28-30 березня 2023 року, м. Одеса, науковій конференції здобувачів вищої освіти

ОНТУ, 26-29 березня 2024 року, м. Одеса, на науковому колоквіумі «Дослідження найбільш важливих проблем і напрямів: розвитку харчової промисловості та її підгалузей, експортного потенціалу, розвитку зовнішньої торгівлі АПК України та її результативності» в рамках дослідження наукової школи «Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування національної економіки та її суб'єктів» кафедри обліку та аудиту ОНТУ 28.11.2024 р. (Додаток А).

Загальна структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Основний зміст роботи становить 99 стор., містить 43 таблиці на 30 стор., 12 рисунків на 8 стор., 1 додаток, список використаних джерел з 72 найменування на 8 стор.

1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ І МЕТОДИКИ ОБЛІКУ БЕЗГОТІВКОВИХ ГРОШОВИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Нормативно-правова база та завдання бухгалтерського обліку безготівкових грошових коштів підприємства

Більшість операцій, що відбуваються на підприємстві, пов'язані з придбанням, виробництвом і продажами товарів та послуг і отже, оплатою та одержанням грошових коштів та їх еквівалентів. Оскільки вони мають здатність обертатись, ступінь ризику помилок в обліку та контролю на цій ділянці обліку є досить великий. Тому важливим завданням є підвищення якості обліково-аналітичної інформації як до окремих об'єктів обліку, так і всієї системи обліку звітності на підприємстві, яке «може бути забезпеченим на базі таких фундаментальних якісних характеристик, як правдивість, точність, повнота, нейтральність, що формуються на основних принципах надання та розкриття обліково-аналітичної інформації» [51].

Законність здійснення операцій з грошовими коштами регламентується чинним законодавством України і визначається на основі нормативно-правових документів. Рівні нормативного регулювання бухгалтерського обліку грошових коштів можна схематично представити як ієрархічну таблицю із 4 рівнів (рис.1.1).

На сучасному етапі функціонування української економіки відбуваються істотні зрушення, що призводять до змін у веденні бухгалтерського обліку. Це, насамперед, пов'язано з намаганням наблизити національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку до міжнародних стандартів, тому Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО) та Міжнародні стандарти фінансова звітності (МСФЗ) мають значний вплив на національну систему нормативного регулювання. Зокрема це Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 «Звіт про рух грошових коштів» в редакції від 01.01.2012р - визначає вимоги до надання інформації про минулі зміни грошових коштів суб'єкта господарювання та їх еквівалентів за допомогою звіту про рух грошових коштів, який розмежовує грошові потоки протягом періоду від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності [9].

1 рівень – Міжнародні нормативно - правові акти					
МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів»		МСБО 21 «Вплив змін валютних курсів»		МСБО 29 «Фінансова звітність в умовах гіперінфляції»	
2 рівень – Національні нормативно – правові документи					
Закон України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	Закон України «Про банки і банківську діяльність»	Закон України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій в сфері торгівлі, громадського харчування та послуг»	Податковий кодекс	Закон України «Про Національний банк України»	Господарський кодекс
3 рівень – Підзаконні нормативно – правові акти					
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»		Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 22 «Вплив інфляції»		Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 21 «Вплив змін валютних курсів»	
4 рівень – Інструкції, положення державного рівня					
Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій.	Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні	Інструкція №146 «Про порядок відкриття та використання рахунків у національній та іноземній валюті»	Постанова Правління Національного банку України «Про встановлення граничної суми розрахунків готівкою»	Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності	Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань

Рис. 1.1 – Система нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку грошових коштів та їх еквівалентів*

*складено на підставі [1-15]

Державний рівень нормативного регулювання складається з чотирьох під-рівнів: перший – представляє державні вихідні правові норми, які мають найвищу юридичну силу, а саме: Податковий кодекс України (ПКУ), Господарський кодекс України (ГКУ), Цивільний кодекс України (ЦКУ) та Закони України [1-6]. Так, зокрема, Господарський кодекс України регулює договірні відносини між суб'єктами господарювання, відповідальність за невиконання договірних

зобов'язань, а також регламентує поведінку суб'єктів господарювання під час здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Передбачено, що суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності після сплати передбачених законом податків та зборів самостійно розпоряджаються валютною виручкою від проведених ними операцій, крім випадків, визначених нормативною базою. Цивільний кодекс України регулює питання щодо використання грошових коштів, які знаходяться на банківських рахунках, а також питання щодо строку позовної давності дебіторської заборгованості. Так, відповідно до ст. 1070 за користування грошовими коштами, що знаходяться на рахунку клієнта, банк повинен сплачувати проценти, сума яких зараховується на рахунок клієнта, якщо інше не встановлено договором або законом [6]. Сума процентів зараховується на поточний рахунок клієнта у строки, встановлені договором, а якщо такі строки не встановлені, тоді – в кінці кожного кварталу. У Податковому кодексі України розкрито сутність поняття «кошти» та зазначено, що позитивна курсова різниця від зміни курсу включається до складу доходів, а негативна – до витрат. В п. 4.2 ст. 135 зазначено, що доходи за кредитно-депозитними операціями включаються до оподаткованого доходу підприємства [5].

Основними нормативними документами, що регламентують бухгалтерський облік операцій з безготівковими коштами, є закони України, і в першу чергу, Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні». Застосування цього принципу дає можливість враховувати межі та структури конкретних локальних облікових систем, що безпосередньо впливає на обсяги та якість самої інформації» [46].

Закон України «Про банки і банківську діяльність» та Закон України «Про платіжні послуги» від 30.06.2021 р. №1591-IX із змінами та доповненнями. Закон України «Про банки і банківську діяльність» визначає основні вимоги щодо банківського обслуговування рахунків та встановлює обов'язки банків щодо ідентифікації клієнтів, які відкривають рахунки, та осіб, уповноважених діяти від імені зазначених клієнтів [2]. У Законі України «Про платіжні послуги»

визначено коло осіб, яким банки мають право відкривати рахунки, а також регулюється порядок відкриття рахунків, та їхні види [3].

Третій рівень – підзаконні акти, а саме Положення (стандарти) бухгалтерського обліку). НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Визначаються зміст і форма звіту про рух грошових коштів та загальні вимоги розкриття його статей [7]. Операції з коштами в іноземній валюті, які є однією з найважливіших складових монетарних активів, регламентуються П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів». У цьому стандарті розкрито сутність монетарних активів, проте відсутні критерії віднесення до остатніх. Ще одним істотним недоліком цього стандарту є його поширення на ті монетарні активи, які виражені в іноземній валюті, зокрема: на кошти на валютному рахунку та готівку, дебіторську заборгованість іноземного покупця, яка непогашена, векселі та фінансові інвестиції, якщо передбачається їх погашення грошовими коштами [8].

Четвертий рівень висвітлює інструкції, які видаються на Державному рівні або НБУ. Щодо нормативного регулювання безготівкових розрахунків, то основним документом, що регулює механізм безготівкових розрахунків, їх форми, стандарти документів і документообіг, є Інструкція «Про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг», затв. постановою Правління НБУ від 29 липня 2022 р. № 163 [12].

Основними проблемами формування якісної обліково-аналітичної інформації в бухгалтерському обліку грошових коштів та їхніх потоків є: відсутність нормативних актів, що регулюють бухгалтерський облік монетарних активів, недосконалість нормативного регулювання бухгалтерського обліку складових монетарних активів, що, водночас, призводить до викривлення інформації про монетарні активи в національній валюті. На сьогодні в Україні існує досить багато нормативно-правових актів, що регламентують облік грошових коштів та їх потоків. Проте для більш ефективної організації обліку необхідно здійснити гармонізацію українського законодавства відповідно до вимог МСФЗ.

Вище перелічені нормативні акти використовуються для вирішення завдань обліку безготівкових грошових коштів, основні з яких наведені на рис. 1.2.

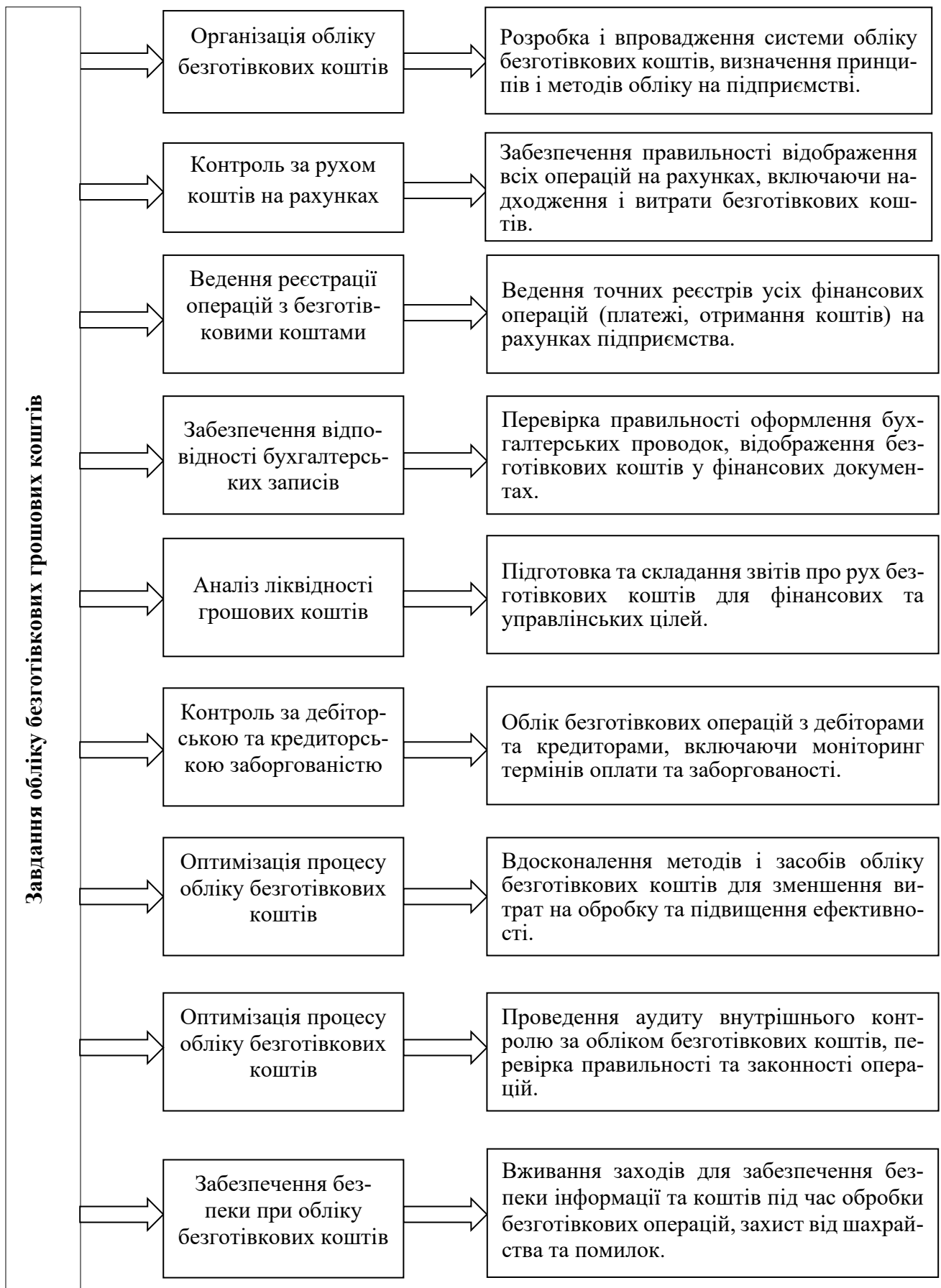

Рис.1.2 – Основні завдання обліку безготівкових грошових коштів*

*складено з використанням джерел [23, 44, 58]

1.2. Економічна сутність безготівкових грошових коштів підприємства

У процесі виробничої діяльності підприємство, з одного боку, безперервно купує сировину, матеріали, паливо, товари тощо, а з іншого – безперервно реалізує готову продукцію або закуплені товари. Ці процеси супроводжуються розрахунками грошовими коштами, які є одним із найбільш масових явищ у господарському житті будь-якого підприємства.

Розрахунки грошовими коштами становлять собою відносини, що виникають між підприємствами в процесі реалізації, розподілу та перерозподілу суспільного продукту на підставі здійснення господарської діяльності. Розрахунки базуються на переміщенні товарів відповідно до укладених договорів. Господарські договори укладають безпосередньо підприємства, а розрахунки за продукцію, що відпускається за цими договорами, здійснюються, як правило, через банк. Сукупність усіх платежів створює грошовий оборот.

Грошовий оборот – це виявлення сутності грошових коштів у русі.

На обсяг і структуру грошового обороту на підприємстві впливають стадії виробництва та споживання. Тривалий виробничий процес, який потребує збільшення виробничих запасів, призводить до збільшення платежів, пов'язаних із їх придбанням. Збільшення трудомісткості продукції збільшує платежі, пов'язані з оплатою праці.

Грошовий оборот на кожному підприємстві пов'язаний із такими напрямками:

- забезпечення процесу виробництва (закупівля сировини, матеріалів, комплектуючих, виплата заробітної плати);
- реалізація продукції (робіт, послуг), тобто відшкодування витрат і формування доходів;
- сплата податків, обов'язкових відрахувань і зборів;
- забезпечення спільної діяльності підприємств;
- отримання і погашення кредитів, сплата відсотків за кредит кредитним установам.

Таке групування пов'язане з різною економічною сутністю розрахунків, документообігом, видами та методами фінансового і банківського контролю.

Грошові кошти є найбільш ліквідними активами підприємства, що можуть зберігатися як на рахунках у банках (поточних в національній та іноземній валютах, інших рахунках), так й у касі підприємства.

Питання визначення та класифікації поняття «грошові кошти» вивчали в своїх працях Ф. Бутинець, В. М. Геєць, А. М. Дерій, Й.С.Завадський, Г. В. Осовська, М. І. Савлук, С. О.Кораблін, Н. Я Кравчук, В. Сопко, А.А. Чухно та ін. Підходи до визначення поняття «грошові кошти» та до класифікації грошових коштів в економічній літературі та нормативних актах наведені в (табл.1.1 та 1.2).

Таблиця 1.1 – Підходи до визначення поняття «грошові кошти» в економічній літературі та нормативних актах *

Автор	Визначення поняття «гроші (грошові кошти)»
Макконелл К. Р.	«це загадка, що вабить, повторюється та змінює маски» [31].
Бутинець Ф.Ф.	«це металеві та/або паперові знаки,що є мірою вартості при купівлі-продажу і виконують роль всезагального еквівалента, тобто, виражають вартість всіх інших товарів і обмінюються на будь-який з них» [20].
Чухно А. А.	«сучасні гроші – це кредитні гроші, які виражають рух позикового капіталу, тому вони, намальовані на папері чи у формі електронної картки, виражають рух позикового капіталу, що визначає їхню матеріальну природу» [40].
Дерій М. В.	«Гроші як один із елементів ефективного функціонування будь-якого підприємства. Саме вони проходять крізь всі економічні, бізнесові взаємовідносини та розрахунки, відображаються в облікових документах, пов'язані з витратами, доходами, фінансовими результатами і реалізують кінцеву мету економічної діяльності – отримання прибутку» [49].
Завадський Й.С., Осовська Г.В.	«Грошові кошти (англ. monetary assets) – доходи й надходження, що акумулюються у грошовій формі на рахунках підприємств, організацій, установ, домашніх господарств, у банках і використовуються для забезпечення їхніх власних потреб або розміщення у вигляді ресурсів банків» [49].
НПСБО1 «Загальні вимоги до складання фінансової звітності»	«грошові кошти (гроші) - готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання» [7].
МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів»	«готівка в касі та депозити до запитання» [9].

* складено з використанням джерел [7,9,31,40,49]

Проведений аналіз економічної літератури та нормативних джерел (табл. 1.1) свідчить про відсутність єдиного підходу до визначення та класифікації поняття «грошові кошти».

Таблиця 1.2 – Підходи до класифікацій грошових коштів в економічній літературі та нормативних актах*

Автор	Підхід до класифікації
Мілтон Фрідман	Визначення грошей як частини грошових агрегатів (M_1 , M_2 , M_3) залежно від їхньої ліквідності.
Гальчинський А.	Акцентував увагу на класифікації грошей за формами: товарні, металеві, паперові, електронні
Базилук Ю.	Розглядав грошові кошти через їх економічні функції: засіб платежу, засіб нагромадження, засіб обігу
Джозеф Стігліц	Розподіл грошей за джерелами емісії: банківські гроші, державні гроші, електронні гроші
Лайонел Роббінс	Класифікація грошей за їхнім походженням: товарні гроші, фіатні гроші, кредитні гроші.
Чухно А. А.	Розглядає природу сучасних грошей через їх зв'язок із кредитом та грошово-кредитною політикою держави
Геєць В. М., Савлук М. І.	Класифікують гроші за їхніми функціями у монетарній політиці, акцентуючи увагу на регуляторній ролі центральних банків
Кораблін С. О., Кравчук Н. Я.	Наголошує на макроекономічному впливі класифікації грошей за рівнем їх ліквідності та роллю в інфляційних процесах
НПСБО1 «загальні вимоги до складання фінансової звітності»	Розподіл грошових коштів на: готівку, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання

*складено з використанням джерел [7,19,24,25,29,68]

На ефективне управління грошовими коштами на підприємстві важливий вплив має їх класифікація.

У загальній грошовій масі розрізняють активні гроші, що в кожний даний момент беруть участь в обороті, і пасивні (кошти на рахунках суб'єктів господарювання, громадських організацій, кошти населення, інші фонди накопичення і зберігання), що є лише потенційним платіжним засобом. Тому маса грошей, яка перебуває в обороті, завжди буде меншою за загальну кількість грошей на суму грошових фондів накопичення і зберігання. Останні постійно залучаються в активний грошовий оборот.

Класифікація грошових коштів за різними ознаками наведена в табл. 1.3

Таблиця 1.3 – Класифікація грошових коштів за різними ознаками*

Ознака класифікації	Склад грошових коштів
за формою існування	<ul style="list-style-type: none"> – безготівкові кошти; – готівкові кошти;
за джерелами надходження	<ul style="list-style-type: none"> – кошти від господарської діяльності (виручка від реалізації товарів, послуг); – кошти від фінансування (кредити, інвестиції); – інші кошти (депозити, сплати, штрафи тощо);
за призначенням	<ul style="list-style-type: none"> – операційні кошти (для повсякденної діяльності); – інвестиційні кошти (для фінансування капітальних витрат); – фінансові кошти (для виплати боргів та інших фінансових зобов'язань);
за типом обліку	<ul style="list-style-type: none"> – кошти на рахунках в банках; – кошти на рахунках у фінансових установах;
за типом платіжних засобів	<ul style="list-style-type: none"> – поточні рахунки; – карткові рахунки; – депозитні рахунки; – кореспондентські рахунки;
за способом використання	<ul style="list-style-type: none"> – кошти, що використовуються для оплати товарів і послуг (наприклад, на рахунках для оплати); – резервні кошти (запас коштів для непередбачених витрат); – кошти, що використовуються для інвестування;
за рівнем ліквідності	<ul style="list-style-type: none"> – високоліквідні кошти (готівкові кошти, кошти на поточних рахунках); – середньої ліквідності (кошти на депозитах); – низько ліквідні кошти (кошти, що використовуються для довгострокових інвестицій);

*складено з використанням джерел [43,44,47,50,59]

З табл. 1.3 видно, що маса грошей, яка знаходиться в обороті має дві форми:

- готівкову;
- безготівкову.

Сферу дії готівкових і безготівкових розрахунків розмежовано. Готівкові кошти та безготівкові кошти є основними видами грошових коштів, що використовуються в розрахунках (табл.1.4).

Таблиця 1.4 – Склад готівкових та безготівкових розрахунків*

Розрахунки готівкою		Безготівкові розрахунки
Розрахунки готівкою, внесення готівки до каси банку	Розрахунки готівкою за товари, роботи, послуги, що здійснюються за місцем реалізації товарів, послуг, видача готівки за повернутий товар.	<ul style="list-style-type: none"> – переказ з рахунку на рахунок; – зарахування грошей на рахунок, які були внесені через касу банку

*складено на підставі [58]

Готівкова форма розрахунків на підприємстві застосовується для безготівкових операцій, коли покупець сплачує за товар або послуги готівкою, а продавець отримує оплату також в готівковій формі. Вона використовується для продажу товарів або послуг клієнтам, які вимагають оплати готівкою; обмін готівки на інші форми оплати, наприклад, чеки або кредитні картки; здійснення платежів за товари та послуги, які не можуть бути оплачені іншими формами оплати.

Розрахунки безготівковими грошовими коштами – це грошові розрахунки, які здійснюються за допомогою записів на рахунках у банках, коли гроші списуються з рахунка платника і переказуються на рахунок отримувача коштів.

Між обігом готівкових і безготівкових коштів існує тісний зв'язок. Так, безготівкові кошти підприємств конвертуються в готівку при видачі заробітної плати працівникам. Останні обмінюють одержану зарплату в підприємствах торгівлі та сфери побуту на товари і послуги. Після цього виручка, одержана в каси підприємств, знову надходить на їх поточні рахунки і далі рухається у безготівковій формі. Таким чином, обороти готівкових і безготівкових коштів взаємно доповнюють і зумовлюють один одного [59,60].

Переважна кількість розрахунків здійснюється безготівковим шляхом. Використовують два методи безготівкових платежів — це запис на рахунках і залік взаємних боргів, які в результаті завершуються записами на рахунках.

У здійсненні безготівкових розрахунків активну участь бере банківський кредит, коли для здійснення платежів позикові кошти зараховуються на поточний рахунок позичальника або безпосередньо на рахунки постачальників.

Фінансовий стан підприємства значною мірою залежить від рівня ефективності використання форм безготівкових платежів. Правильна організація безготівкових платежів є важливою умовою забезпечення нормального обігу коштів підприємства, підвищення ефективності виробництва, а, отже, і зміцнення фінансово-економічної незалежності підприємства [45].

Безготівкові розрахунки класифікують на:

– розрахунки за товарними операціями — пов'язані з реалізацією продукції, виконанням робіт, наданням послуг; вони становлять переважну частину всього грошового обороту в державі й обслуговують поточну фінансово-господарську діяльність підприємств; від них залежать розрахунки за нетоварними операціями;

– розрахунки за нетоварними операціями — пов'язані з фінансовими операціями: з кредитною системою, з бюджетами різних рівнів, зі сплатою фінансових санкцій; ці розрахунки здійснюються після реалізації продукції.

Схематичне відображення системи безготівкових розрахунків грошовими коштами наведено на рис. 1.3.

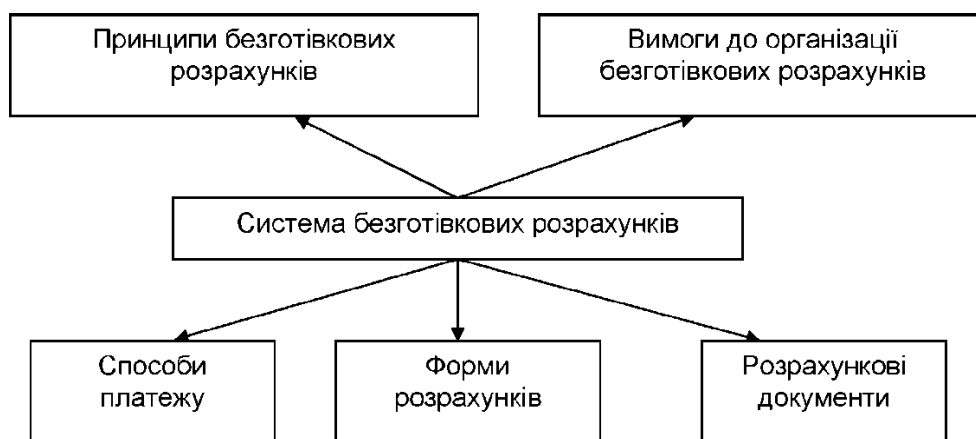

Рис. 1.3 – Система безготівкових розрахунків*

*складено на підставі [12,56]

Для ефективного та безпечного здійснення розрахунків необхідно дотримуватися певних принципів, таких як принцип достовірності, конфіденційності та доступності.

Принцип достовірності - це один з основних принципів бухгалтерського обліку на підприємстві. Він означає, що інформація, яку обліковують на підприємстві, повинна бути точною, повною та достовірною. Цей принцип передбачає, що всі дані, які використовуються для складання фінансової звітності, повинні бути підтверджені документальною базою. До таких документів можуть відноситися договори, рахунки-фактури, акти приймання-передачі, касові та банківські виписки, та інші. Дотримання принципу достовірності допомагає підприємству забезпечувати правильність та об'єктивність своєї фінансової звітності [69].

Принцип конфіденційності - це один з основних принципів захисту інформації на підприємстві. Цей принцип означає, що всі дані та інформація, які стосуються підприємства, його клієнтів, партнерів та співробітників, повинні бути захищені від несанкціонованого доступу та використання. Принцип конфіденційності передбачає, що доступ до інформації повинен мати лише обмежена кількість людей, які безпосередньо повинні мати до неї доступ. Це можуть бути співробітники підприємства, які працюють з цією інформацією, або зовнішні партнери, з якими підприємство співпрацює. При дотриманні принципу конфіденційності на підприємстві використовуються різні заходи безпеки, такі як шифрування даних, контроль доступу, встановлення паролів та інші технічні та організаційні заходи [39].

Принцип доступності є одним з основних принципів інформаційної безпеки на підприємстві. Він передбачає, що інформація та ресурси повинні бути доступні уповноваженим користувачам у відповідний момент часу, коли вони їх потребують. Цей принцип стосується не лише інформації та даних, а й інших ресурсів, таких як обладнання, програмне забезпечення, мережі та інші інфраструктурні ресурси підприємства [60].

Дотримання принципу доступності передбачає розробку та використання різноманітних заходів забезпечення доступності, таких як:

- резервне копіювання та відновлення даних та інформації у випадку їх втрати чи пошкодження;

- застосування систем, які забезпечують безперервну роботу та управління ризиками;
- контроль та моніторинг доступу до ресурсів, що дозволяє захистити їх від несанкціонованого доступу;
- забезпечення роботи мережі та інтернет-зв'язку, що дозволяє користувачам отримувати доступ до інформації з будь-якого місця [60].

Організація безготівкових розрахунків повинна відповідати конкретним вимогам, які обумовлені інтересами розвитку економіки. Головна з них — забезпечувати своєчасне отримання кожним підприємством грошових коштів за поставлену ним продукцію чи надані послуги, чим сприяти прискоренню обігу обігових коштів у розрахунках. Також підприємства намагаються дотримуватися ряду наступних вимог [56]:

1. Ефективність: безготівкові розрахунки повинні бути ефективними та економічно доцільними. Це означає, що вони мають бути доступними, швидкими, надійними та безпечними для всіх сторін.

2. Доступність: безготівкові розрахунки мають бути доступними для всіх користувачів, які мають право на такий розрахунок. Це може включати громадян, підприємства та інші суб'єкти господарювання.

3. Надійність: безготівкові розрахунки повинні бути надійними, тобто вони повинні гарантувати точність та достовірність операцій.

4. Безпека: безготівкові розрахунки повинні забезпечувати безпеку та захист особистої інформації та фінансових даних користувачів.

5. Стандартизація: безготівкові розрахунки повинні відповідати стандартам, що забезпечує їх сумісність та взаємодію між різними системами.

6. Інноваційність: безготівкові розрахунки повинні бути орієнтовані на розвиток та використання новітніх технологій та інновацій.

7. Регулювання: безготівкові розрахунки повинні відповідати регулюванню та законодавству в галузі фінансів та банківської діяльності.

Спосіб платежу характеризує порядок списання коштів із рахунків платників. На рис. 1.4 зображено основні форми безготівкових платежів які застосовуються у сучасних умовах на підприємстві.

Платіжні доручення - це розрахунковий документ, який містить доручення платника банку здійснити переказ певної грошової суми зі свого рахунку на рахунок отримувача. Сума платіжного доручення не повинна перевищувати суму грошових коштів на рахунку платника.

Платіжні вимоги-доручення - розрахунковий документ, що містить вимогу отримувача безпосередньо до платника сплатити суму коштів та доручення платника банку, що його обслуговує, здійснити переказ визначеної платником суми коштів зі свого рахунку на рахунок отримувача.

Рис. 1.4 – Форми безготівкових платежів які застосовуються у сучасних умовах на підприємстві *

* складено на підставі [41]

Чеки - це письмовий наказ банку про сплату зазначеної в ньому суми пред'явнику чека або особі, на яку він виписаний. Зокрема, він є формою усного (спрощеного) договору між споживачем та продавцем, що встановлює між ними передбачені законом після продажні відносини.

- це спосіб розрахунків за яким згідно домовленостей банк-емітент (банк який випускає акредитив за наказом свого клієнта) безвідклично зобов'язується виконати акредитив провести сплату за акредитивом у випадку належного представлення документів, які відповідають умовам акредитиву.

Векселі - векселем називають цінний папір, що є підтвердженням наявності безумовного грошового зобов'язання векседавця перед власником векселя, внаслідок якого перший повинен сплатити другому певну суму в зазначений строк.

Платіжні вимоги - розрахунковий документ, що містить вимогу стягувача або в разі договірної списання отримувача до банку, що обслуговує платника, здійснити без погодження з платником переказ визначеної суми коштів з рахунку платника на рахунок отримувача.

Меморіальний ордер — розрахунковий документ, який складається за ініціативою банку для оформлення операцій зі списання коштів з рахунку платника внутрішньобанківських операцій відповідно до нормативно-правових актів НБУ.

Платіжна картка - це персоніфікований платіжний інструмент, що надає клієнту можливість здійснення безготівкових платежів за куплені товари чи надані послуги і при необхідності отримувати чи поповнювати готівковими коштами поточний картковий рахунок.

Доручення (інкасові доручення) - це розрахунковий документ, за яким банк (банк-емітент) за дорученням клієнта і за його рахунок здійснює дії щодо одержання від платника платежу та (або) акцепту платежу [66].

Безготівкові платежі за товари та послуги можна здійснювати за допомогою платіжних карток банків. Специфіку користування картками визначає Національний банк України.

Спосіб оплати характеризує порядок списання коштів з рахунків платників.

Суб'єкти господарювання у сучасній системі безготівкових платежів основним чином використовують такі способи оплати:

1. Переказ коштів (не пов'язаних безпосередньо з банківською позикою) з поточного рахунку платника.
2. Надання банком позики шляхом прямого переказу грошей з кредитного рахунку платника на банківський рахунок постачальника.

3. Гарантована оплата постачальнику з попереднім депозитом коштів на окремих банківських рахунках в установах банку за місцезнаходженням платника та подальшим їх списанням з цього рахунку після надходження грошей на рахунок бенефіціара в установі банку, де відкритий поточний рахунок.

1.3. Методологія бухгалтерського обліку безготівкових грошових коштів за національними стандартами

Підприємство зберігає усі свої вільні кошти, які воно має у безготівковій формі, на поточному рахунку в банку.

Згідно Інструкції «Про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачами платіжних послуг з обслуговування рахунків» №162 від 29.07.2022 (зі змінами та доповненнями) підприємство самостійно обирає банк, у якому хоче відкрити рахунок. Так, клієнти мають право відкривати рахунки в будь-яких банках України відповідно до власного вибору для забезпечення своєї господарської (підприємницької, інвестиційної, незалежної професійної діяльності, діяльності, яка не пов'язана з підприємницькою, і власних потреб) [13].

Для того щоб відкрити рахунок у банку, підприємство призначає особу, яка буде представляти підприємство в банку. Цьому представнику слід оформити довіреність. Отже, представник надає банку такі документи:

- документ, що посвідчує особу, яка представляє підприємство;
- довіреність від підприємства на ім'я особи, яка має право відкривати рахунок, що підтверджує повноваження такої особи;
- заяву про відкриття поточного рахунку за підписом керівника або уповноваженої особи на підприємстві;
- копію статуту.

Банк, перевібивши ці документи, укладає з підприємством письмовий договір банківського рахунку. Під час відкриття нових рахунків клієнтам подавати в банк картку зі зразками підписів, засвідчених нотаріально, не вимагається. Перелік осіб, які відповідно до законодавства України мають право розпоряджатись рахунком клієнта, та документи, що підтверджують повноваження цих осіб, подають / надсилають до банку в паперовій / електронній формі (засобами

інформаційних, телекомунікаційних, інформаційно-телекомунікаційних систем) у порядку, визначеному внутрішніми документами банку.

Підприємство відкриває поточний рахунок в банку після реєстрації державним реєстратором, взяття суб'єкта господарювання на облік відповідним органом та отримання виписки з Єдиного державного реєстру [42].

Виконати державну реєстрацію має право як засновник підприємства, так і його уповноважена особа, повноваження якої завірені нотаріально. Зокрема, уповноваженою особою може виступати бухгалтер, юрист, консультант.

За поточними рахунками, що їх банки відкривають суб'єктам господарювання в національній валюті, здійснюються всі види розрахунково-касових операцій відповідно до умов договору та вимог законодавства України (п. 14 Інструкції № 162 «Про порядок відкриття, використання та закриття рахунків у національній та іноземних валютах», затверджена Постановою Правління НБУ №56 від 01.04.2019 року.) [13].

Згідно інструкції підприємство має право укласти необмежену кількість договорів банківського рахунку, причому в різних банках [13].

Обмеження в можливості відкривати лише один поточний рахунок існують стосовно формування статутного капіталу підприємства. Тобто грошові внески до статутного капіталу, які здійснює засновник, можуть надходити лише на один поточний рахунок.

Отже, лише підприємство вирішує, скільки рахунків у банку та в якій валюті воно має відкрити.

Представник підприємства для відкриття рахунку в органах Державної казначейської служби має подати такі документи:

- заяву на відкриття рахунку (Додаток 1 до Інструкції «Про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачами платіжних послуг з обслуговування рахунків»);
- картку зі зразками підписів та відбитка печатки — два примірники;

– копію довідки про включення одержувача бюджетних коштів до Єдиного реєстру розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів.

В органах казначейства формують справу з юридичного оформлення рахунку, яка містить договір про здійснення розрахунково-касового обслуговування, реєстраційну картку одержувача бюджетних коштів, зміни до неї та документи, що їх надають разом з реєстраційною карткою.

Для обліку безготівкових грошових коштів у банках передбачено рахунок 31 «Рахунки в банках».

Рахунок 31 «Рахунки в банках» призначено для обліку наявності та руху грошових коштів, що знаходяться на рахунках в банку, які можуть бути використані для поточних операцій. За дебетом рахунку 31 «Рахунки в банках» відображається надходження грошових коштів, за кредитом - їх використання. Цей рахунок має 6 субрахунків, перелік та призначення яких наведено в табл.1.3.

Таблиця 1.5 – Перелік та призначення субрахунків рахунку 31 «Рахунки в банках»*

№ рахунку	Назва рахунку	Характеристика
311	«Поточні рахунки в національній валюті»	Призначений для обліку наявності та руху грошових коштів в національній валюті, що знаходяться на поточних рахунках в банку, які можуть бути використані для поточних операцій.
312	«Поточні рахунки в іноземній валюті»	Призначений для узагальнення інформації про наявність та рух грошових коштів в іноземній валюті.
313	«Інші рахунки в національній валюті»	Призначений для узагальнення інформації про наявність та рух грошових коштів в національній валюті на інших рахунках підприємства.
314	«Інші рахунки в банку в іноземній валюті»	Призначений для узагальнення інформації про наявність та рух грошових коштів в іноземній валюті.
315	«Спеціальні рахунки в національній валюті»	Призначений для обліку коштів на рахунку у системі електронного адміністрування податку на додану вартість, відкритому платнику податку в Казначействі, а також на інших спеціальних рахунках, відкритих у банку.
316	«Спеціальні рахунки в іноземній валюті»	Призначений для обліку грошових коштів в іноземній валюті, що підлягають розподілу чи додатковому попередньому контролю, у тому числі сум коштів в іноземній валюті, що підлягають обов'язковому продажу відповідно до законодавства.

*складено на підставі [11]

Отже, на субрахунку 311 «Поточні рахунки в національній валюті» доцільно обліковувати рух коштів на поточних рахунках підприємства в національній валюті. Їхня кількість має визначатись потребами самого підприємства. Якщо є необхідність, то воно може відкрити окремі рахунки в банку для руху коштів, пов'язаних із розрахунками з державними фондами.

Що стосується субрахунку 315 «Спеціальні рахунки в національній валюті», то його застосовують ті типи підприємств, які є платниками ПДВ і в яких виникає зобов'язання перерахувати ПДВ до бюджету. Цей субрахунок призначений тільки для обліку грошових коштів, а не контролю реєстраційної суми ПДВ [63].

В табл. 1.6 наведена типова кореспонденція рахунків з обліку безготівкових грошових коштів.

Таблиця 1.6 – Типова кореспонденція рахунків з обліку безготівкових грошових коштів*

Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
1.Нараховано плату за розрахунково-касове обслуговування підприємства	92	685
2.Сплачено банку за розрахунково-касове обслуговування	685	311
3.Відображено плату за розрахунково-касове обслуговування банком	92	311
4.Перераховано кошти банку для придбання валюти	333	311
5.Перерахована зарплата працівникам на їх рахунки в банку	661	311
6.Внесена готівка з каси на поточний рахунок	311	301
7.Перерахування коштів в іноземній валюті з одного поточного рахунку підприємства на інший	31	312
8.Отримано оплату від покупця за товари, роботи, послуги	311	361
9.Перераховано кошти на розподільчий рахунок	313	311
10.Здійснена попередня оплата за товари, роботи, послуги	371	311
11.Отримана попередня оплата за товари, роботи, послуги	311	681
12.Зарахування відсотків по депозиту на поточний рахунок	311	373
13.Видана позика працівнику підприємства	377	301
15.3 розподільного рахунку зарахована виручка на валютний рахунок	312	314
16.Отримана орендна плата від орендарів	311	377
17.Отриманий внесок від засновника	311	46
18.Отримані грошові кошти цільового фінансування	311	48

*складено на підставі [20, 36, 65]

Узагальнення інформації при журнально-ордерній системі за кредитом рахунку 31 «Рахунки в банках» відбувається у Журналі-ордер №1. У журналі-ордері № 1 на підставі первинних облікових документів у хронологічному порядку накопичується та систематизується інформація про кредитовий обіг за рахунком 31 «Рахунки в банках», за дебетом обороти рахунку наводяться у відомості 1.2. При автоматизованій формі бухгалтерського обліку - у відповідних машинограмах.

Схематичне відображення обліку безготівкових грошових коштів зображено на рис. 1.5. Застосування автоматизованої форми бухгалтерського обліку дозволяє прискорити обробку облікової інформації та передачу її за всіма напрямками.

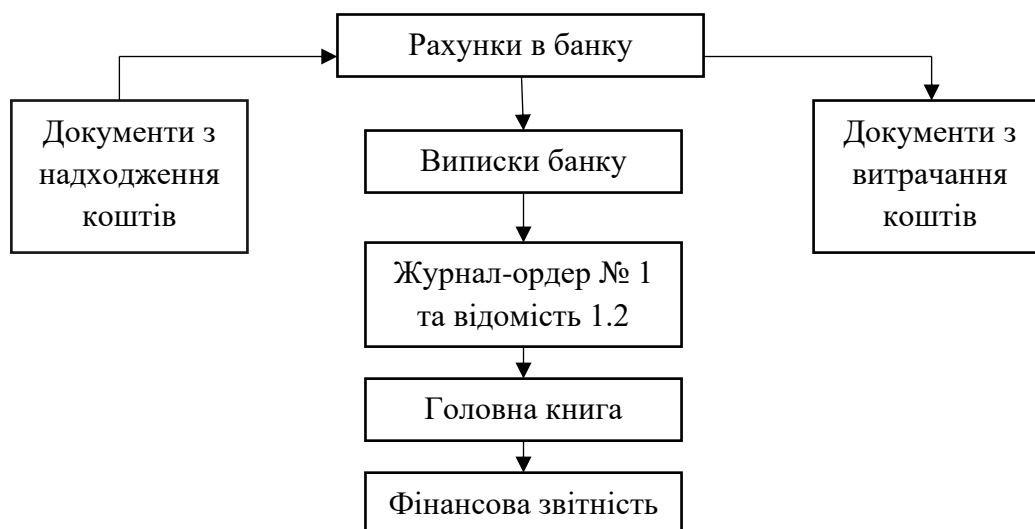

Рис. 1.5 – Схематичне відображення обліку безготівкових грошових коштів*
* складено на підставі [16, 21, 22]

При автоматизованій формі бухгалтерського обліку використовуються відповідні машинограми [36].

Рахунок 33 «Інші кошти» призначений для узагальнення інформації про наявність та рух грошових документів (у національній та іноземній валюті), які знаходяться в касі підприємства. За дебетом рахунка № 33 «Інші кошти» відображається надходження грошових документів до каси підприємства та коштів у дорозі, за кредитом – вибуття грошових документів та списання коштів у дорозі після їх зарахування на відповідні рахунки.

Аналітичний облік грошових документів ведеться за їх видами. До коштів, що вважаються коштами в дорозі, належать: виручка, одержана підприємствами за послуги, реалізовану продукцію, виконані роботи і внесена до банку. Рахунок 33 «Інші кошти» має субрахунки, наведені в табл. 1.7.

Таблиця 1.7 – Перелік та призначення субрахунків рахунку 33 «Інші кошти»*

№ рахунку	Назва рахунку	Характеристика
331	«Грошові документи в національній валюті»	Призначений для узагальнення інформації про наявність та рух грошових документів у національній валюті, які знаходяться в касі підприємства
332	«Грошові документи в іноземній валюті»	Призначений для узагальнення інформації про наявність та рух грошових документів в іноземній валюті, які знаходяться в касі підприємства (поштових марок, марок гербового збору, сплачених проїзних документів, сплачених путівок до санаторіїв, пансіонатів, будинків відпочинку тощо).
333	«Грошові кошти в дорозі в національній валюті»	Призначений для узагальнення інформації про кошти в національній валюті в дорозі, тобто грошові суми, внесені в каси банків, ощадні каси або поштові відділення для подальшого їх зарахування на розрахункові або інші рахунки підприємства.
334	«Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті»	Призначений для узагальнення інформації про кошти в іноземній валюті в дорозі, тобто грошові суми, внесені в каси банків, ощадні каси або поштові відділення для подальшого їх зарахування на розрахункові або інші рахунки підприємства.
335	«Електронні гроші, номіновані в національній валюті»	Відображаються операції з електронними грошима, які здійснюються комерційними агентами та користувачами, відповідно до нормативно-правових актів Національного банку України та правил використання електронних грошей, узгоджених з Національним банком України.

* складено на підставі [11]

Типову кореспонденцію рахунків з обліку інших грошових коштів наведено у таблиці 1.8.

Таблиця 1.8 – Типова кореспонденція рахунків з обліку операцій з іншими грошовими коштами*

Назва господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
1. Викуплені власні акції у акціонерів	331	301
2. Надійшли путівки до санаторно-оздоровчих установ, оплачені з рахунку №31 «Рахунки в банках»	331	311
3. Оплачено за грошові документи у національній валюті, які надійшли в касу (поштові марки, марки гербового збору)	331	311
4. Готівка в національній валюті через інкасатора здана, для зарахування на поточний рахунок	333	301

Назва господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
5. На суму гривень, перераховану для купівлі валюти	334	311
6. Видані працівникам путівки до санаторно-оздоровчих установ, придбані за рахунок коштів підприємства	92	331
7. Зарахована виручка та інші надходження грошових коштів на валютний рахунок	312	332
8. Перераховані кошти на придбання валюти	333	311
9. Зарахована валюта на валютний рахунок	312	333
10. Відображені розрахунки з пенсійного збору	651	333

*складено на підставі [20, 36, 65]

При журнально-ордерній формі обліку операції за кредитом рахунка №311 відображаються у журналі-ордері №2, а за дебетом – у відомості №2; при журнальній формі – у журналі 1 і відомості 1.2. При використанні електронно-обчислювальних машин всі первинні документи разом із виписками банку передають на машинолічильну установу, яка на основі їх обробки складає відповідні машинограми синтетичного й аналітичного обліків [16].

Основні форми звітності, що містять інформацію про грошові кошти, включають наступні [7]:

1. Форма №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан) – це форма фінансової звітності, що відображає фінансовий стан підприємства на певну дату. Баланс містить розбивку активів, зобов'язань та власного капіталу. У балансі можна побачити, скільки грошових коштів має організація на рахунках та які зобов'язання має перед кредиторами. Інформація про грошові кошти включаються до статті «Грошові кошти та їх еквіваленти», тобто у рядку 1161, відображається сальдо рахунків 30 «Готівка», 31 «Рахунки в банках», субрахунків 333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті», 334 «Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті» і 351 «Еквіваленти грошових коштів».

2. Форма №5 «Примітки до річної фінансової звітності». Вона є додатком до річної фінансової звітності і містить додаткову інформацію про фінансову діяльність підприємства, яку не вдалося відобразити в основних формах звітності. У формі № 5 «Примітки до річної фінансової звітності» наводяться дані про

структуру грошових коштів на кінець року, зокрема у рядку 670 — суми грошових коштів в дорозі, також це рядки 640 – Готівка; 650 – Поточний рахунок у банку;

660 – Інші рахунки в банку; 680 – Еквіваленти грошових коштів.

3. Форма №3 «Звіт про рух грошових коштів» – це документ, який відображає рух грошових коштів у певному періоді часу на підприємстві [4]. Зазвичай, такий звіт складається з двох розділів:

1. Розділ про надходження грошових коштів, який включає:

- Залишок на початок звітного періоду.
- Надходження готівки від різних джерел (наприклад, від продажу товарів, отримання позики, повернення боргу, і т. д.).
- Інші надходження (наприклад, доходи від здавання в оренду майна, збори за надання послуг, і т. д.).

2. Розділ про витрати грошових коштів, який включає:

- Витрати на придбання матеріалів, товарів, послуг та інші розходи, пов'язані з веденням бізнесу.
- Виплати заробітної плати та інших виплат працівникам.
- Витрати на оплату податків та інших обов'язкових платежів.
- Інші витрати (наприклад, витрати на погашення кредитів, орендні платежі, і т. д.).

Звіт про рух грошових коштів заповнюється на підставі первинних документів (наприклад, касові документи, рахунки-фактури, квитанції) та річного бухгалтерського балансу. У звіті відображаються всі грошові операції, які були здійснені протягом звітного періоду. Основна мета заповнення звіту про рух грошових коштів полягає в тому, щоб дати уявлення про те, як підприємство використовує свої грошові кошти та як вона контролює їх рух. Звіт може бути корисним інструментом для прийняття рішень щодо фінансового планування та управління [64].

Висновки до першого розділу

В даному розділі були розглянуті питання теоретичних основ організації і методики обліку безготівкових грошових коштів підприємства. Розрахунки безготівковими грошовими коштами – це грошові розрахунки, які здійснюються за допомогою записів на рахунках у банках, коли гроші списуються з рахунка платника і переказуються на рахунок отримувача коштів. Законність здійснення безготівкових операцій з грошовими коштами регламентується чинним законодавством України і визначається нормативно-правовими актами, тому у розділі була розглянута система нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку грошових коштів та розрахунків підприємства.

Методичні засади бухгалтерського обліку безготівкових грошових коштів підприємства за національними стандартами розкривають основні їх питання: документальне оформлення безготівкових операцій і розрахунків, перелік рахунків та субрахунків, що використовуються для їх обліку, їх типову кореспонденцію, узагальнення інформації про безготівкові розрахунки у регістрах бухгалтерського обліку та відображення інформації про них у формах фінансової звітності.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ ТА АНАЛІЗУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТОВ «ДРУЖБА СВК»

2.1. Техніко-економічна характеристика ТОВ «ДРУЖБА СВК»

ТОВ «Дружба Сільськогосподарський виробничий кооператив» був зареєстрований 21.03.2000р., є структурою недержавної форми власності. Керівником є Чиклікчи Георгій Гаврилович.

Підприємство розташоване за адресою: Одеська область, Саратський район, село Зоря, вулиця Троїцька, б.159.

Основним видом діяльності є вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур.

До інших видів діяльності, на яких спеціалізується кооператив належать:

- вирощування рису, овочів і баштанних культур, коренеплодів і бульбоплодів, зерняткових і кісточкових фруктів, інших однорічних і дворічних культур, винограду;

- розведення великої рогатої худоби молочних порід, коней та інших тварин родини конячих, овець і кіз, свиней, свійської птиці;

- допоміжна діяльність у тваринництві;

- складське господарство;

- перероблення молока, виробництво масла та сиру;

- виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання;

- виробництво готових кормів для тварин, що утримуються на фермах

- оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин;

- інші види роздрібної торгівлі в неспеціалізованих магазинах;

- вантажний автомобільний транспорт;

- транспортне оброблення вантажів;

- надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна.

Основні фінансово-економічні показники діяльності ТОВ «ДРУЖБА СВК» за 2020-2022 рр., наведені табл.2.1.

Таблиця 2.1 – Основні фінансово-економічні показники діяльності ТОВ «ДРУЖБА СВК» за 2020-2022 рр.*

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення 2022 р. від 2021 р.	
				абс.	%
1. Обсяг продукції в натуральному виразі, т	1716	1191,0	984,8	-206,2	-17,31
2. Обсяг продукції в оптових цінах без ПДВ та акцизного збору, тис. грн.					
- у діючих оптових цінах	33299,8	32060,2	21987,4	-10073	-31,42
- у порівнянних оптових цінах	38312,8	26591,2	21987,4	-4603,8	-17,31
3. Середня оптова ціна за 1 тону продукції, грн.	25664,98	26918,7	22326,8	-4591,9	-17,06
4. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	93190	143652	171390	27738	19,31
5. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	105161	85984	106807	20823	24,22
6. Адміністративні витрати, тис. грн.	4152	4675	4849	174	3,72
7. Витрати на збут, тис. грн.	859	3824	3660	-164	-4,29
8. Валовий прибуток, тис. грн.	-11971	57668	64583	6915	11,99
9. Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	110172	94483	115316	20833	22,05
10. Витрати на 1 гривню реалізованої продукції, коп.	112,85	65,77	67,28	1,51	2,3
11. Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн., в т.числі:					
- від основної операційної діяльності	-17103	47158	66181	19023	40,34
- від іншої операційної діяльності	-16982	49169	56074	6905	14,04
- від фінансової діяльності	-587	-1938	10948	12886	в -6,6р.
- від іншої діяльності	485	3	-682	-685	в -228,3р.
- від іншої діяльності	-19	-76	-159	-83	109,21
12. Податок на прибуток, тис. грн.	-	-	-	-	-
13. Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	-17103	47158	66181	19023	40,34
14. Матеріальні витрати, тис. грн.	91092	110137	102914	-7223	-6,56
15. Матеріаловіддача, грн.	0,366	0,291	0,214	-0,077	-26,60
16. Матеріаломісткість продукції, грн.	2,73	3,44	4,68	1,25	36,25
17. Середня облікова кількість штатних працівників облікового складу, осіб.	122	150	139	-11	-7,33
18. Продуктивність праці одного штатного працівника облікового складу, грн.	314039	177274	158182	-19092	-10,77
19. Фонд оплати праці штатних працівників облікового складу, тис. грн.	11403	15009	17414	2405,0	16,02
20. Середня річна заробітна плата одного штатного працівника облікового складу, грн.	93467,2	100060	125280,6	25220,6	25,21

Продовження табл. 2.1

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення 2022 р. від 2021 р.	
				абс.	%
21. Середня річна вартість основних засобів за основним видом діяльності, тис. грн.	119714	124240	129722,5	5482,5	4,41
22. Фондовіддача, грн					
- по продукції	0,278	0,258	0,169	-0,089	-34,5
- по прибутку	-0,14	1,16	1,32	0,16	13,79
23. Фондорентабельність, %	-14,3	38,0	51,02	13,02	x
24. Середня річна вартість оборотних коштів, тис. грн.	127780,5	133699,5	183560	49860,5	37,29
25. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	0,73	1,07	0,93	-0,14	-13,08
26. Рентабельність продукції, %	-12,8	40,14	37,68	-2,46	x
27. Рентабельність виробництва, %	-6,91	18,28	21,13	2,85	x
28. Середня річна сума дебіторської заборгованості	3533,5	5337	6527	1190	22,3
29. Середня річна сума кредиторської заборгованості	-	-	-	-	-
30. Коефіцієнти ліквідності балансу					
- коефіцієнт поточної ліквідності	49,8	23,25	18,82	-4,43	-19,05
- коефіцієнт швидкої ліквідності	18,3	6,04	7,7	1,66	27,48
- коефіцієнт абсолютної ліквідності	17,1	4,8	7,26	2,46	51,25

*розраховано за даними фінансової та статистичної звітності підприємства

З табл 2.1 видно, що в 2022 році порівняно з 2021 обсяг продукції зменшився: в натуральному виразі – на 206,2 т. або на 17,31%, в діючих цінах – на 10073 тис.грн або на 31,42%, а в порівняних цінах – на 4603,8 тис.грн або на 17,31%. Середня оптова ціна на 1 тону продукції в 2022 році порівняно з 2021 зменшилась на 4591,9 тис.грн або на 17,06%.

Чистий дохід від реалізації продукції в 2022 році порівняно з 2021 роком збільшився на 27738 тис. грн або на 19,31%. Повна собівартість реалізованої продукції в 2022 році збільшилась на 20823 тис.грн або на 22,05%, що відбулось за рахунок збільшення собівартості реалізованої продукції на 20833 або на 22,05% та адміністративних витрат на 174 тис.грн або на 3,72%, проте зменшились витрати на збут на 164 тис.грн або на 4,29%. Це призвело до збільшення витрат на 1 гривню реалізованої продукції на 1,51 коп.

Фінансовий результат діяльності до оподаткування підприємства в 2022 році порівняно з 2021 збільшився на 19023 тис.грн або на 40,34%, що відбулось

за рахунок збільшення фінансового результату від основної операційної діяльності на 6905 тис.грн або на 14,04% та від іншої операційної діяльності на 12886 тис.грн. або в 6,6 разів. Негативний вплив здійснило збільшення збитку від фінансової діяльності на 685 тис.грн або в 228,3 р. та від іншої діяльності на 83 тис.грн або на 109,2%.

На підприємстві погіршилось використання таких ресурсів:

- матеріальних, про що свідчить зменшення матеріаловіддачі на 0,077 грн. та збільшення матеріаломісткості на 1,25 грн.;
- трудових, про що свідчить зменшення продуктивності праці 1 працівника облікового складу на 19092 грн. або на 10,77%,
- основних засобів, про що свідчить зменшення фондіввіддачі на 0,089 грн, що негативно характеризує використання основних засобів.

Фондорентабельність в 2022 році порівняно з 2021 роком збільшилась на 13,02 % пункти, рентабельність виробництва збільшилась на 2,89 % пункти, що позитивно характеризує діяльність підприємства, проте рентабельність продукції зменшилась на 2,46% пункти.

Таким чином, за результатами здійсненого аналізу можна зробити висновок про покращення діяльності підприємства впродовж 2020-2022 рр., та достатньо стійкий фінансовий стан ТОВ «Дружба СВК».

2.2. Методика аналізу грошових коштів та аналіз грошових коштів ТОВ «ДРУЖБА СВК»

Грошові кошти є найціннішими активами підприємства незалежно від виду діяльності. Грошові активи перебувають в постійному русі забезпечуючи всі види діяльності підприємства: операційну, інвестиційну, фінансову, та ототожнюються із системою «фінансового кровообігу», від якої залежить життєздатність підприємства. Значення та роль грошових потоків для діяльності підприємства зумовлює потребу їх окремого дослідження і глибокого аналізу для підвищення ефективності процесу управління ними і підприємством загалом.

При здійсненні аналізу грошових коштів деякі науковці пропонують проводити аналіз грошових потоків, а інші – аналіз грошових коштів.

Аналіз грошових потоків – це процес дослідження руху коштів підприємства для оцінки його фінансового стану та здатності генерувати грошові кошти. Основна суть цього аналізу полягає в розумінні джерел надходжень і витрат, а також у визначенні ефективності використання ресурсів. Це дозволяє зрозуміти, чи достатньо коштів для покриття зобов'язань і підтримання бізнесу, а також побачити, як підприємство розпоряджається грошима. Основним джерелом інформації для проведення такого аналізу є дані форми №3 «Звіт про рух грошових коштів» фінансової звітності підприємства.

Питання методики аналізу грошових коштів підприємств розглядаються у працях науковців – зарубіжних: Дж.К. Ван. Хорн, С.Брігхем, Е. Нікхбахт, Т. Райс, В.В. Бочаров, Л.Н. Павлова, Г.В. Савицька, в працях вітчизняних вчених: І.А. Бланк, Ф.Ф. Бутинець, Г.Г. Кірейцев, Л.О. Лігненко, А.М. Поддєрьогін, О.О. Терещенко, Р.Б. Тян, та ін., але має місце недостатня розробка теоретичних і методологічних питань аналізу грошових коштів, що викликає необхідність їх ширшого розкриття, і удосконалення.

Необхідність проведення аналізу грошових коштів полягає в обмеженості грошових ресурсів на підприємстві, нестійкому фінансовому стані багатьох підприємств, ризику втрати платоспроможності, а також в підвищенні рівня ефективності управління грошовими коштами та ін.

Методика аналізу грошових коштів включає визначення мети, задач, об'єктів, принципів, способів та послідовність здійснення аналізу.

Аналіз грошових коштів - це процес оцінки фінансових показників, що пов'язані зі збором, використанням та управлінням грошовими ресурсами.

Аналіз грошових коштів є важливим інструментом для прийняття рішень у бізнесі, фінансовому менеджменті та інвестуванні. Він дозволяє оцінити фінансову стійкість та потенційні ризики, пов'язані зі збором та використанням грошових ресурсів [37].

Основною метою аналізу грошових коштів є дослідження фінансових показників, що пов'язані зі збором, використанням та управлінням грошовими ресурсами компанії чи організації. Основна мета аналізу грошових коштів полягає

в оцінці фінансової стійкості, ефективності та рентабельності діяльності організації, а також виявленні проблемних зон і можливостей для покращення фінансових результатів.

Основні цілі аналізу грошових коштів включають:

1. Оцінка фінансової стійкості: Аналіз грошових коштів дозволяє оцінити фінансову стійкість підприємства шляхом дослідження її поточного стану та прогнозування фінансових результатів в майбутньому. Це дозволяє виявляти можливі ризики та проблеми, пов'язані зі збором, використанням та управлінням грошовими ресурсами, і приймати відповідні заходи для їх усунення.

2. Визначення ефективності використання грошових ресурсів: Аналіз грошових коштів дозволяє оцінити ефективність використання грошових ресурсів підприємства, а також виявити можливості для покращення ефективності використання грошових ресурсів у майбутньому.

3. Виявлення можливостей для залучення додаткових грошових ресурсів: Аналіз грошових коштів може допомогти виявити можливості для залучення додаткових грошових ресурсів, таких як позики, інвестиції тощо [39].

До основних принципів проведення аналізу грошових коштів можна віднести [32]:

- послідовність (поетапне проведення аналізу грошових потоків, що дозволяє поступово поглиблювати і узагальнювати результати аналізу);
- систематизованість (необхідність планування аналітичної роботи і регулярному її проведенні);
- оперативність (швидкість і чіткість проведення аналізу, а також в своєчасне забезпечення управління інформацією про грошові потоки для прийняття мір щодо коригування ситуації);
- інтерпретованість (обґрунтування допустимих меж аналітичних показників, що дозволить швидко і правильно тлумачити результати аналізу);
- об'єктивність (об'єктивним та незалежним від особистих думок та впливу зовнішніх факторів);

- комплексність (включає різні аспекти фінансової діяльності підприємства, такі як збір та використання грошових ресурсів, рентабельність, фінансова стійкість тощо).
- відповідність стандартам (повинен відповідати стандартам фінансової звітності та бути виконаним згідно з прийнятими нормами та принципами фінансового аналізу).
- ретельність та точність (ретельним та точним у виконанні, щоб забезпечити достовірність результатів та уникнення помилок);
- застосування результатів (результати аналізу грошових коштів повинні бути використані для прийняття рішень).

Основними способами (інструментами) аналізу грошових є:

- логічні способи обробки інформації (порівняння, відносних і середніх величин, графічного і табличного подання даних, групування, балансовий, евристичні способи);
- способи детермінованого факторного аналізу (ланцюгової підстановки, абсолютних різниць, відносних різниць, інтегральний, логарифмування);
- способи стохастичного факторного аналізу (кореляційний аналіз);
- інші методи.

За ознаками часу аналіз грошових коштів поділяється на ретроспективний та перспективний.

Ретроспективний аналіз здійснюють після завершення господарських операцій. Він дозволяє вивчити тенденції розвитку грошових потоків, здійснювати контроль за виконанням планів, оцінювати реальний стан грошових потоків та виявляти диспропорції. Ретроспективний аналіз поділяють на оперативний і підсумковий. Оперативний аналіз проводять одразу після господарської операції або через короткі проміжки часу (зміна, доба, декада). Підсумковий аналіз проводять вивчаючи результати роботи за звітний період (місяць, квартал, рік).

Перспективний аналіз грошових потоків проводять до здійснення господарських операцій. Він необхідний для обґрунтування господарських планів і прогнозів. Перспективний аналіз поділяється на короткостроковий і

довгостроковий (стратегічний). Короткостроковий охоплює період до 1 року, а довгостроковий більше як рік.

Аналіз грошових коштів базується на інформаційних джерелах, які виходять з підсистем обліку, аудиту і зовнішніх джерел інформації.

Джерелами інформації для проведення аналізу є наступні форми фінансової звітності:

- форма №1 «Баланс» (Звіт про фінансовий стан підприємства);
- форма №3 «Звіт про рух грошових коштів»;
- форма №5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Підсистема обліку забезпечує аналітиків в процесі аналізу грошових потоків показниками фінансового обліку, показниками аналітичного обліку, показниками управлінського обліку та нормативно-плановими показниками.

Результати аналізу грошових коштів цікавить як внутрішніх (апарат управління, власників), так і зовнішніх користувачів (контролюючі органи, інвесторів, кредитори).

Технологія обробки даних залежить від вибору підприємства, але перевагу потрібно віддати автоматизованим системам, які підвищують якість аналізу.

Залежно від методичних підходів до аналізу грошових коштів можна виділити наступні системи аналізу грошових коштів.

Горизонтальний аналіз грошових коштів полягає в вивченні динаміки, розрахунку темпів їхнього зростання і приросту, визначення загальних тенденцій зміни їх обсягу.

Вертикальний (структурний) аналіз грошових коштів полягає в вивченні їх структури за видами коштів.

Для організації аналізу грошових коштів необхідно чітко визначитись з основними етапами їх проведення. На нашу думку аналіз грошових коштів необхідно проводити за етапами, наведеними на рис 2.1.

Рис. 2.1 – Етапи аналізу грошових коштів*

* складено на підставі джерел [18,34,52]

Етапи аналізу грошових коштів:

1. Аналіз складу, динаміки та структури активів в цілому та оборотних активів.
2. Аналіз структури та динаміки грошових коштів.
3. Аналіз показників ліквідності.

На першому етапі проводяться різноманітні дії для збору та оцінки інформації про активи в цілому та оборотні активи підприємства. Основні кроки аналізу можуть включати:

1. Збір та аналіз фінансової звітності: першим кроком аналізу є збір та ознайомлення з фінансовою звітністю підприємства, зокрема з формою №1 «Баланс» (Звіт про фінансовий стан підприємства) та формою №5 «Примітки до річної фінансової звітності». Далі проводиться детальний аналіз цих звітів для оцінки складу, структури та динаміки активів в цілому (включаючи необоротні та оборотні) та оборотних активів (включаючи запаси, дебіторську заборгованість, грошові кошти та їх еквівалентів та інших оборотних активів) підприємства.

2. Наступним кроком є аналіз структури активів підприємства в цілому та оборотних активів. Такий аналіз проводиться шляхом визначення частки

кожного елементу у складі активів в цілому та оборотних активів з використанням прийомів вертикального та горизонтального аналізу.

Другий етап є важливою складовою аналізу, який дозволяє оцінювати фінансовий стан підприємства та здійснювати прийняття рішень з питань фінансового управління.

Структура грошових коштів відображає розподіл коштів підприємства за різними видами та джерелами. Цей аналіз може дати інформацію про те, наскільки ефективно підприємство використовує свої кошти, а також про те, які джерела фінансування є найбільш вигідними.

Динаміка грошових коштів відображає зміни в розмірі та складі коштів підприємства протягом певного періоду часу. Цей аналіз може дати інформацію про те, як змінювалася ліквідність підприємства, його фінансова стійкість та ризики.

Третій етап – Аналіз ліквідності підприємства. Аналіз ліквідності підприємства є важливою складовою фінансового аналізу, який дозволяє оцінити здатність підприємства до виконання своїх фінансових зобов'язань та уникнення проблем зі здійсненням операцій. Цей аналіз зазвичай здійснюється за допомогою різних показників, таких як абсолютні та відносні показники ліквідності, спроможності виплати заборгованостей, період входження грошових коштів в обіг тощо.

Аналіз ліквідності балансу ґрунтується на порівнюванні окремих груп активів підприємства різного рівня ліквідності із окремими групами джерел формування його капіталу різних термінів сплати боргів.

Найбільш простим методом оцінювання ліквідності і платоспроможності є аналіз ліквідності балансу, який ґрунтується на порівнюванні окремих груп активів підприємства різного рівня ліквідності із окремими групами джерел формування його капіталу різних термінів сплати боргів (рис 2.2).

Для здійснення аналізу ліквідності балансу формують один із видів аналітичного (агрегованого) балансу. При цьому аналіз здійснюють за наступними напрямками [18, 41]:

1. Активи підприємства ранжують у порядку зниження їх ліквідності – від абсолютно ліквідних грошових коштів до неліквідних видів необоротних чи піших активів. Для спрощення процесу аналізу активи поділяють на чотири групи:

– група A_1 – абсолютно ліквідні активи (активи, які на дату складання балансу можна використати у якості платіжних засобів): грошові кошти у національній та іноземній валюті й поточні фінансові інвестиції. Порядок обчислення за даними форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» матиме такий вигляд: $p. 1160 + p. 1165$;

– група A_2 – активи, що швидко реалізуються (активи, які можуть бути трансформовані у грошові кошти у найближчій перспективі): готова продукція, товари, векселі одержані, дебіторська заборгованість за товари роботи і послуги, дебіторська заборгованість за розрахунками, інша поточна дебіторська заборгованість. Порядок обчислення за даними форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» матиме такий вигляд: $(p.1120 \div 1155p. + 1190p.)$. При внутрішньому аналізі суму дебіторської заборгованості доцільно зменшувати на ту її величину, відшкодування якої для підприємства ускладнене, а вартість готової продукції і товарів – на їх частку, яка з об'єктивних причин не може бути швидко реалізованою. У такому разі згадану вартість дебіторської заборгованості, готової продукції і товарів відносять до групи A_3 - швидко ліквідні активи;

– група A_3 – активи, що реалізуються повільно (активи, перетворення яких у грошові кошти потребує більш тривалого часу): виробничі запаси, тварини на вирощуванні і відгодівлі, незавершене виробництво, інші оборотні активи, витрати майбутніх періодів, довгострокові фінансові інвестиції, як ті, що обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств, так і інші фінансові інвестиції. Порядок обчислення за даними форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» матиме такий вигляд: $p.1100+p.1110+p.1170+p.1200$;

– група A_4 – активи, що важко реалізуються (активи, реалізація яких ускладнена, а також ті, які взагалі не можуть бути проданими за грошові кошти, наприклад, окремі види ліцензій, патентів, відстрочені податкові активи тощо). По суті до цієї групи відносять усі інші види активів підприємства, що не внесені до

перших трьох груп, а саме: нематеріальні активи, незавершене будівництво, основні засоби, довгострокова дебіторська заборгованість, відстрочені податкові активи, інші необоротні активи. Для обчислення використовуються дані форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» рядок 1095.

Таким чином, сума усіх груп активів буде завжди тотожною валюті балансу підприємства.

Аналізуючи ліквідність активів підприємства важливо пам'ятати, що їх відносять до тієї чи іншої групи не лише виходячи з їхньої здатності трансформуватися у грошові кошти, а й залежно від доцільності такого перетворення з одночасним забезпеченням стабільної господарської діяльності підприємства.

2. Джерела формування капіталу підприємства ранжують у порядку віддаленості строку виплати боргів від найбільш термінових до безтермінових. Усі пасиви поділяють на чотири групи:

— група Π_1 – негайні зобов'язання – це кредиторська заборгованість, позики для працівників, інші короткострокові пасиви. Порядок обчислення за даними форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» матиме такий вигляд: $p.1605+p.1615\div p.1660+p.1690+p.1700$;

— група Π_2 – короткострокові зобов'язання – це короткострокові позикові кредити банків та інші позики, що підлягають погашенню протягом 12 місяців після звітної дати. Порядок обчислення за даними форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» матиме такий вигляд: $p.1600+p.1610$;

— група Π_3 – довгострокові пасиви – це довгострокові кредити банків, позикові кошти та інші довгострокові пасиви. Порядок обчислення за даними форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» матиме такий вигляд: $p.1500\div p.1520$;

— група Π_4 – постійні пасиви – це власний капітал підприємства - статті розділу I пасиву балансу. Порядок обчислення за даними форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» матиме такий вигляд: $p.1495+p.1665+p.1525+p.1526$.

Окремі групи активів і пасивів порівнюють між собою та визначають

ступінь ліквідності балансу. Підприємство вважається ліквідним, якщо його поточні активи перевищують короткострокові зобов'язання. Схематичне відображення процесу порівняння статей активів балансу з відповідними статтями пасивів балансу наведена на рис. 2.2 [33].

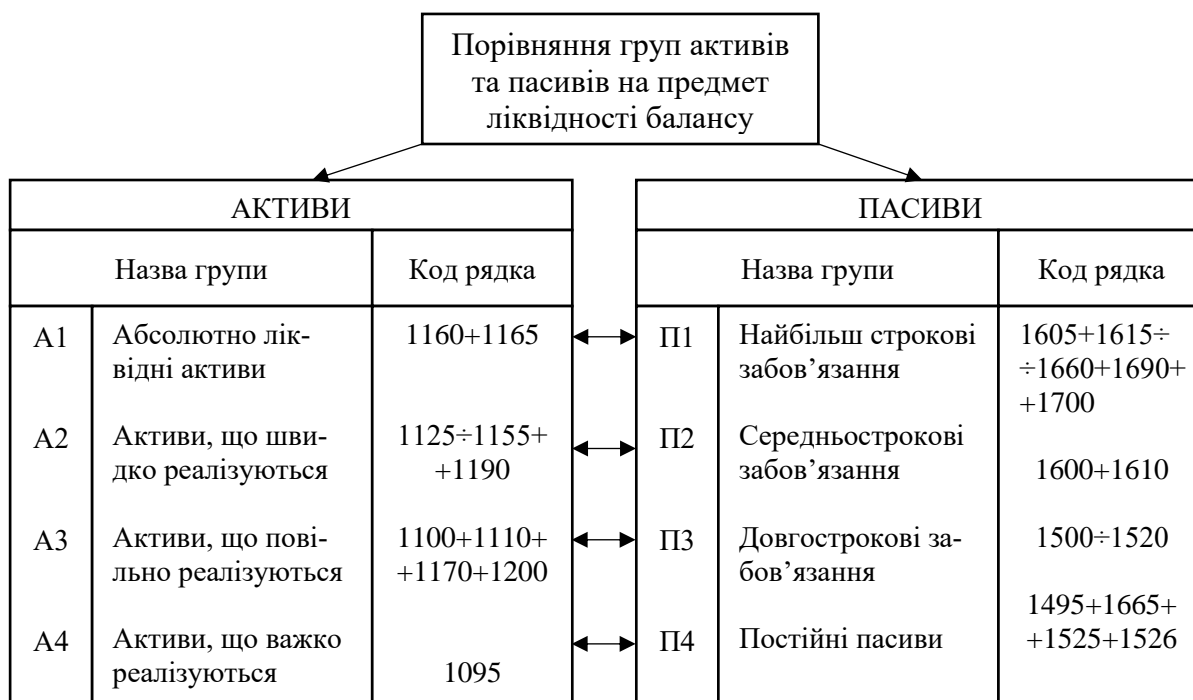

Рис. 2.2 – Схематичне відображення процесу порівняння статей активів балансу з відповідними статтями пасивів [33]

Баланс підприємства вважається абсолютно ліквідним, якщо використовуються такі співвідношення:

$$A_1 \geq P_1; A_2 \geq P_2; A_3 \geq P_3; A_4 \leq P_4 \quad (2.1)$$

Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками здійснюється шляхом розрахунку коефіцієнтів поточної, швидкої та абсолютно ліквідності.

Коефіцієнт поточної ліквідності - відображає здатність підприємства виконувати свої фінансові зобов'язання за рахунок наявних оборотних активів (грошові кошти, запаси, дебіторська заборгованість) та показує, скільки гривень наявності активів у підприємства порівняно з його поточними зобов'язаннями. Коефіцієнт поточної ліквідності розраховується відношенням поточних (оборотних) активів до поточних зобов'язань. Нормативне значення показника поточної ліквідності складає в рамках 1-3%. Коефіцієнт поточної ліквідності

розраховується за формулою [33]:

$$K_{\text{пл.}} = \frac{A1+A2+A3}{П1+П2}; \text{ або } \frac{\text{ряд.1195}+\text{ряд.1200}}{\text{ряд.1695}} \quad (2.2)$$

Коефіцієнт швидкої ліквідності - відображає здатність підприємства виконувати свої фінансові зобов'язання за рахунок наявних оборотних активів (грошові кошти, дебіторська заборгованість), які можуть бути швидко перетворені на готівку та показує, скільки гривень наявності активів у підприємства порівняно з його поточними зобов'язаннями. Коефіцієнт швидкої ліквідності розраховується як співвідношення високоліквідних активів (готівка, еквіваленти готівки, короткострокові інвестиції та дебіторська заборгованість) до поточних зобов'язань. Нормативним є значення, що перебуває в межах 0,6-0,8%. Коефіцієнт швидкої ліквідності розраховується за формулою [33]:

$$K_{\text{ш.л.}} = \frac{A1+A2}{П1+П2}; \text{ або } = \frac{(\text{ряд.1195} + \text{ряд.1120}) - (\text{ряд.1100} + \text{ряд.1110})}{\text{ряд.1695}} \quad (2.3)$$

Коефіцієнт абсолютної ліквідності відображає співвідношення найбільш ліквідних активів підприємства (готівки, еквівалентів готівки та цінних паперів, які можуть бути швидко перетворені на готівку) до його поточних зобов'язань. Розраховується відношенням активів найбільш ліквідних активів підприємства до поточних зобов'язань. Цей коефіцієнт є найбільш консервативним показником ліквідності, оскільки він враховує тільки найбільш ліквідні активи, які можуть бути швидко перетворені на готівку. В той же час, він не враховує інші активи, які можуть бути менш ліквідними, але все ж можуть бути перетворені на готівку у випадку необхідності [39]. Для цього коефіцієнта нормативним є значення від 0,1 до 0,2. Коефіцієнт абсолютної ліквідності розраховується за формулою [33]:

$$K_{\text{абс.л.}} = \frac{A1}{П1 + П2} \text{ або } = \frac{\text{ряд 1160} + \text{ряд 1165}}{\text{ряд 1695}} \quad (2.4)$$

За розглянутими етапами проведемо аналіз грошових коштів ТОВ «Дружба СВК» за 2020-2022 роки.

Перший етап – аналіз складу, динаміки та структури активів в цілому та оборотних активів здійснюють підставі даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Аналіз складу, структури та динаміки активів

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення 2022 р. від 2021 р.	
				абс.	%
Всього активів, тис. грн	192875	221330	287606	66276	29,94
1. Необоротні активи, тис. грн	73678	73128	68688	-4440	-6,07
– в % до активів	38,2	33,04	23,88	-9,16	x
2. Оборотні активи, тис. грн	119197	148202	218918	70716	47,72
– в % до активів	61,8	66,96	76,12	9,16	x
2.1. Запаси, тис. грн	75322	109708	129353	19645	17,91
– в % до активів	39,1	49,57	44,98	-4,59	x
2.2. Кошти в розрахунках, тис. грн	2809	7865	5189	-2676	-34,02
– в % до активів	1,5	3,55	1,8	-1,75	x
2.3. Грошові кошти та їх еквіваленти, тис. грн	40863	30629	84376	53747	175,48
– в % до активів	21,2	13,84	29,34	15,5	x
2.4. Інші оборотні активи, тис. грн	203	-	-	-	-
– в % до активів	0,1	-	-	-	x
– у тому числі витрати майбутніх періодів **, тис. грн	203	-	-	-	-
– в % до активів	0,1	-	-	-	x
3. Необоротні активи утримувані для продажу, та групи вибуття, тис. грн	-	-	-	-	-
– в % до активів	-	-	-	-	x

* розраховано на підставі фінансової звітності підприємства

З табл. 2.2 видно, що в 2022 році порівняно з 2021 активи підприємства збільшились на 66276 тис.грн або на 29,94%. Це відбулось за рахунок збільшення оборотних активів на 70716 тис.грн або на 47,72%, також відбулось зменшення необоротних активів на 4440 тис.грн або на 6,07%.

В структурі активів 2021 року найбільшу питому вагу займали оборотні активи підприємства - 66,9%, питома вага необоротних активів склала 33,04%. В 2022 році відбулись наступні зміни в структурі активів підприємства: збільшилась питома вага оборотних активів підприємства та, відповідно, зменшилась питома вага необоротних активів на 6,07% пункти.

З табл. 2.3 видно, що на кінець 2022 року порівняно з початком, оборотні активи підприємства збільшились на 70716 тис.грн або на 47,7%. Це відбулось за рахунок збільшення запасів на 19645 тис.грн або на 17,91%, грошових коштів та поточних фінансових інвестицій на 53747 тис.грн або в 1,8 рази.

Таблиця 2.3 – Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів

Показники	Абсолютна величина			Питома вага, %		Відхилення 2022 р. від 2021 р.			
	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2021 рік	2022 рік	абсолютне	питомої ваги	в % до величини 2021 року	в % до величини зміни оборотних активів
Оборотні активи всього, тис. грн, в тому числі:	119197	148202	218918	100	100	70716	х	47,7	100
– запаси	75322	109708	129353	74,03	59,09	19645	-14,94	17,91	27,78
– дебіторська заборгованість	2809	7865	5189	5,3	2,37	-2676	-2,93	-34,02	-3,78
– грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	40863	30629	84376	20,67	38,54	53747	17,87	в 1,8 р.	76
– інші оборотні активи	203	-	-	-	-	-	-	-	-

* розраховано на підставі фінансової звітності підприємства

Також відбулось зменшення дебіторської заборгованості на 2676 тис.грн або на 34,02%. В структурі оборотних активів на початок 2022 року найбільшу питому вагу займали запаси – 59,09%. Питома вага грошових коштів та поточних фінансових інвестицій склала 38,54%, дебіторської заборгованості – 2,37%, інших оборотних активів – не було. На кінець 2022 року відбулись наступні зміни в структурі оборотних активів: збільшилась питома вага запасів до 74% та грошових коштів до 20,7%, зменшилась питома вага дебіторської заборгованості на 2,93 % пункти.

Другий етап – аналіз складу, динаміки та грошових коштів, який здійснюють на підставі даних форми №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. 2.4.

З табл.2.4 видно, що в 2022 р. порівняно з 2021 величина грошових коштів збільшилась на 48233 тис.грн. або на 61,6% рази. Це відбулось за рахунок збільшення грошових коштів на поточному рахунку в банку на 48250 тис.грн або в 2,5 р. Також відбулось зменшення готівки на 17 тис.грн або на 63,8%.

Таблиця 2.4 - Аналіз структури та динаміки грошових коштів

Показники	Абсолютна величина			Питома вага, %			Відхилення 2022 р. від 2021 р.			
	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	абсолютне	питомої ваги	в % до величини 2021 року	в % до величини зміни грошових коштів
Грошові кошти всього, тис. грн, в тому числі:	40863	30629	78862	100,0	100,0	100,0	48233	x	61,6	100,0
– готівка	54	47	30	0,1	0,2	0,03	-17	-0,17	63,8	0,03
– поточний рахунок в банку	40809	30582	78832	99,9	99,8	93,4	48250	-6,4	В 2,5 р.	89,8
– інші рахунки в банку (акредитиви, чекові книжки)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
– грошові кошти в дорозі	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
еквіваленти грошових коштів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

* розраховано на підставі фінансової звітності підприємства

В структурі грошових коштів на початок 2022 року найбільшу питому вагу займали кошти на поточному рахунку в банку – 93,4%, частка готівки склала 0,03%. На кінець 2022 року відбулись наступні зміни в структурі грошових коштів: збільшилась питома вага грошових коштів на поточному рахунку в банку та, відповідно, зменшилась питома вага готівкових грошових коштів на 0,17% пункти.

Третій етап – аналіз ліквідності підприємства. Аналіз ліквідності балансу здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за 2021-2022 рр. допомогою табл. 2.5 та 2.6.

З табл. 2.5 видно, що баланс підприємства в 2021 році є абсолютно ліквідним, тому що виконуються усі нерівності:

- а) у 2020 році: $A1 > П1$, $A2 > П2$, $A3 > П3$, $A4 < П4$;
- б) у 2021 році: $A1 > П1$, $A2 > П2$, $A3 > П3$, $A4 < П4$.

Таблиця 2.5 – Розрахунок абсолютних показників для аналізу ліквідності балансу ТОВ «Дружба СВК» 2020- 2021 року*

Показники активу балансу	Сума, тис.грн.		Показники пасиву балансу	Сума, тис.грн.		Платіжний результат, тис.грн.	
	2020 рік	2021 рік		2020 рік	2021 рік	2020 рік	2021 рік
A_1 – Найбільш ліквідні активи (1160+1165)	40863	30629	P_1 – Найбільш термінові зобов'язання (1605+1615÷1660++1690+1700)	2393	3037	38470	27592
A_2 –Активи, які можна реалізувати швидко (1120÷1155+1190)	2809	7835	P_2 – Короткострокові пасиви (1600+1610)	-	3338	2809	5026
A_3 – Активи, які можна реалізувати повільно (1100+1110+1170+ 1200)	75525	109708	P_3 – Довгострокові пасиви (1500÷1520)	34138	12487	41387	97221
A_4 – Активи, реалізація яких пов'язана з труднощами (1095)	73678	73128	P_4 - Постійні пасиви (1495+1665+1525+1526)	156344	202468	-82666	-129340
<i>Баланс</i>	192875	221330	<i>Баланс</i>	192875	221330	-	-

* розраховано на підставі фінансової звітності підприємства

Проте на кінець 2022 року баланс підприємства вже не є абсолютно ліквідним, тому що виконується друга нерівність (табл. 2.6):

в) у 2022 році $A_1 > P_1$, $A_2 < P_2$, $A_3 > P_3$, $A_4 < P_4$.

Таблиця 2.6 – Розрахунок абсолютних показників для аналізу ліквідності балансу ТОВ «Дружба СВК» 2021- 2022 року

Показники активу балансу	Сума, тис. грн		Показники пасиву балансу	Сума, тис. грн		Платіжний результат, тис. грн	
	2021 рік	2022 рік		2021 рік	2022 рік	2021 рік	2022 рік
A_1 – Найбільш ліквідні активи	30629	84372	P_1 – Найбільш термінові зобов'язання	3037	5796	27592	78576
A_2 –Активи, які можна реалізувати швидко	7865	5189	P_2 – Короткострокові пасиви	3338	5834	4527	-645
A_3 – Активи, які можна реалізувати повільно	109708	129353	P_3 – Довгострокові пасиви	12487	8203	97221	121150

Продовження табл. 2.5

Показники активу балансу	Сума, тис. грн		Показники пасиву балансу	Сума, тис. грн		Платіжний результат, тис. грн	
	2021 рік	2022 рік		2021 рік	2022 рік	2021 рік	2022 рік
<i>A₄</i> – Активи, реалізація яких пов'язана з труднощами	73128	68688	<i>П₄</i> - Постійні пасиви	202468	267773	-129340	-199085
<i>Баланс</i>	221330	287606	<i>Баланс</i>	221330	287606	-	-

Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» (або табл. 2.6) за допомогою табл. 2.7.

Таблиця 2.7 – Аналіз ліквідності за відносними показниками

Коефіцієнти ліквідності підприємства	Норма	Розрахункові значення			Відхилення 2022р. від 2021 р.
		2020 рік	2021 рік	2022 рік	
1. Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	= 2,0	49,81	23,25	18,82	-4,43
2. Коефіцієнт швидкої (критичної) ліквідності	1,0	18,33	6,04	7,7	1,66
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	> 0,2 [0,25..0,35]	17,08	4,8	7,26	2,46

* розраховано на підставі фінансової звітності підприємства

З табл. 2.7 видно, що коефіцієнти ліквідності впродовж досліджуваного періоду значно перевищує нормативні значення. Але, занадто значення високе коефіцієнту поточної ліквідності не є безумовною перевагою, оскільки можуть бути пов'язані з неефективністю використання поточних активів та короткострокових зобов'язань. Проте, значне перевищення нормативних значень показників, може свідчити про те, що підприємство неефективно використовує свої грошові кошти, що може призвести до низки негативних наслідків, які можуть торкнутися як короткострокову, і довгострокову діяльність підприємства.

Також аналіз грошових коштів можна доповнити аналізом грошових потоків підприємства, кий здійснюють за допомогою даних форми № 3 «Звіт про рух грошових коштів» за допомогою табл. 2.8.

Таблиця 2.8 – Аналіз динаміки грошових потоків

Показники	2020 рік		2021 рік		2022		Відхилення 2022р. від 2021 р.	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис.грн	%	абс.	%
1. Залишок коштів на початок року (р. 3405)	12631	х	40863	х	30629	х	-10234	-25
2. Чистий рух грошових коштів від усіх видів діяльності (р. 3400), в тому числі:	25999	100,0	-8914	100,0	35349	100	44263	в 4,9 р.
2.1. Від операційної діяльності (р. 3195)	27186	104,6	11746	В 1,3 р.	46201	130,7	34455	в 2,9 р.
2.2. Від фінансової діяльності (3295)	485	1,9	-19940	В 2,2 р.	-12750	-35,6	7190	-36,1
2.3. Від і інвестиційної діяльності(р. 3395)	-1672	-6,4	-720	8,1	1898	5,4	2618	в -3,6 р.
3. Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів (р. 3410)	12884	49,6	1320	14,8	12884	36,4	11564	в 8,8 р.
4. Залишок коштів на кінець року (1±2±3)	40863	х	30629	х	78862	х	48233	в 1,6 р.

* розраховано на підставі фінансової звітності підприємства

З табл. 2.8 видно, що в 2022 році порівняно з 2021 роком чистий рух грошових коштів збільшився на 44263 тис. грн. або в 4,9 р., що позитивно характеризує діяльність підприємства. Це відбулось за рахунок збільшення чистого руху грошових коштів від операційної діяльності на 34455 тис.грн або в 2,9 рази, від фінансової діяльності на 7190 тис.грн та від інвестиційної діяльності на 2618 тис.грн або в 3,6 рази. В 2020 році чистий рух грошових коштів від усіх видів діяльності формувався за рахунок надходжень від операційної та фінансової діяльності та витрачання на здійснення інвестиційної діяльності, в 2021 році чистий рух грошових коштів від усіх видів діяльності був сформований за рахунок витрачання грошових коштів від на фінансову та інвестиційну діяльність та надходження операційної від діяльності, а в 2022 році – за рахунок надходжень від операційної та інвестиційної діяльності та витрачання на здійснення фінансової діяльності. Це призвело до збільшення залишку грошових коштів в 2022 році на 48233 тис. грн.

2.3. Фінансовий аналіз діяльності ТОВ «ДРУЖБА СВК»

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства здійснено за даними форм фінансової звітності ТОВ «Дружба СВК»: № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»; №5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Аналіз складу, динаміки та структури фінансових результатів діяльності підприємства проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.9.

Таблиця 2.9– Аналіз складу, динаміки та структури фінансових результатів діяльності підприємства

Показники	2020 рік		2021 рік		2022 рік		Відхилення 2022 р. від 2021 р.	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
1. Фінансовий результат від реалізації продукції	-16982	99,3	49169	104,26	56074	84,73	6905	14,04
2. Фінансовий результат від іншої операційної діяльності	-587	3,4	-1938	-4,11	10948	16,54	-12886	в -6,6 раз
3. Фінансовий результат від операційної діяльності	-17569	х	47231	х	67022	х	19791	41,9
4. Фінансовий результат від інвестиційної та фінансової діяльності	485	-2,8	3	0,006	-682	-1,03	-685	в- 228,3р.
5. Фінансовий результат іншої діяльності	-19	0,1	-76	-0,15	-159	-0,24	-83	109,21
6. Фінансовий результат до оподаткування	-17103	100,0	47158	100,0	66181	100,0	19023	40,34

З табл. 2.9 видно що фінансовий результат до оподаткування підприємства впродовж 2021-2022 років був прибутком, який збільшився на 19023 тис. грн або 40,34%, що позитивно характеризує його діяльність. Це відбулось за рахунок збільшення прибутку від реалізації продукції на 6905 тис. грн або 14,04% та зменшення збитку від іншої операційної діяльності на 12886 тис. грн або в 6,6 рази. Негативний вплив здійснило зменшення прибутку від інвестиційної та фінансової діяльності на 685 тис. грн або в 228,3 рази та збільшення збитку від іншої діяльності на 83 тис. грн або 109,21%. Фінансовий результат до оподаткування

2021 року формувався за рахунок прибутку від реалізації продукції, інвестиційної та фінансової діяльності, збитку від іншої операційної та іншої діяльності. В 2022 році – формувався за рахунок прибутку від реалізації продукції та операційної діяльності, збитку від іншої операційної, інвестиційної та фінансової та іншої діяльності.

Аналіз формування та динаміки фінансового результату від основної операційної діяльності (реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)) проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.10.

Таблиця 2.10 – Аналіз формування та динаміки фінансових результатів підприємства від основної операційної діяльності

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення 2022 р. від 2021 р.	
				абс.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	93190	143652	171390	27738	19,31
2. Собівартість реалізованої продукції	105161	85984	106807	20823	24,22
2. Валовий прибуток	-11971	57668	64583	6915	11,99
4. Адміністративні витрати	4152	4675	4849	174	3,72
5. Витрати на збут	859	3824	3660	-164	-4,29
6. Фінансовий результат від основної операційної діяльності	-16982	49169	56074	6905	14,04

З табл. 2.10 видно, що фінансовий результат від основної операційної діяльності підприємства у 2022 році порівняно з 2021 роком збільшився на 6905 тис. грн або 14,04%. Це відбулось за рахунок збільшення валового прибутку на 6915 тис. грн або 11,99%, збільшення адміністративних витрат на 174 тис. грн або 3,72% та зменшення витрат на збут на 164 тис. грн або 4,29% - тобто відбулось збільшення чистого доходу від реалізації продукції більшими темпами (19,31%) ніж витрати, що пов'язані з реалізацією продукції (собівартість реалізованої продукції збільшилась на 24,22%, адміністративні витрати – на 3,72%, при цьому витрати на збут зменшились на 4,29%).

Аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від іншої операційної діяльності проводиться даними форми №5 «Примітки до річної

фінансової звітності» за допомогою табл. 2.11.

З табл. 2.11 видно що у 2021 році фінансовий результат від іншої операційної діяльності підприємства був збитком, який зменшився у 2022 році на 12886 тис. грн або в 6,6 р., на це вплинуло збільшення доходів від операційних курсової різниці на 13965 тис. грн або 1057,95% та зменшення збитку від утримання об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення на 285 тис. грн або 23,44%. Негативний вплив здійснило збільшення збитку від інших операційних доходів і витрат на 1206 тис. грн або в 2,7 р. Фінансовий результат від іншої операційної діяльності 2021 року підприємства формувався за рахунок збитків від операційної курсової різниці, від утримання об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення та прибутку від реалізації інших необоротних активів, від інших операційних доходів і витрат. У 2022 році – за рахунок прибутку від операційних курсової різниці, збитку від утримання об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення та збитків інших операційних доходів та витрат.

Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від інвестиційної, фінансової та іншої діяльності проводиться даними форми №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. 2.12 та 2.13.

З табл. 2.12 видно, що фінансовий результат підприємства від фінансової діяльності в 2021 році був прибутковим і складав 3 тис. грн, в 2022 році він став збитковим і зменшився на 685 тис. грн або в 228 раз. Це відбулось за рахунок збільшення витрат на сплату процентів на 1023 тис. грн. Фінансовий результат від фінансової діяльності в попередньому році формувався за рахунок інших фінансових доходів і витрат, а в звітному році за рахунок витрат на оплату процентів та інших фінансових доходів.

З табл. 2.13 видно що фінансовий результат від іншої діяльності підприємства був збитковим впродовж 2021-2022 років, в 2022 році у порівнянні з 2021 збільшився на 83 тис. грн або 109,21%, за рахунок збільшення витрат на списання необоротних активів на 83 тис. грн або 109,21%.

Таблиця 2.11 – Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від іншої операційної діяльності

Показники	2020 рік				2021 рік				2022 рік				Відхилення 2022 р. від 2021 р.	
	доходи	витрати	Фінансовий результат		доходи	витрати	Фінансовий результат		доходи	витрати	Фінансовий результат		абс.	%
			тис. грн	%			тис. грн	%			тис. грн	%		
1. Операційна оренда активів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Операційна курсова різниця	2233	-	2233	-380,4	-	1320	-1320	68,11	12645	-	12645	115,5	13965	в -10,6 р.
3. Реалізація інших необоротних активів	684	170	514	-87,6	158	-	158	-8,15	-	-	-	-	-158	-
4. Штрафи, пені, неустойки	52	-	52	-8,9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5. Утримання об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення	-	3307	-3307	563,4	-	1216	-1216	62,75	-	931	-931	-8,5	285	-23,44
5. Інші операційні доходи і витрати, в т.ч.:	151	230	-79	13,5	516	76	440	-22,71	503	1269	-766	-7	-1206	в -2,7 р.
– відрахування до резерву сумнівних боргів	x	-	-	-	x	-	-	-	x	-	-	-	-	-
– непродуктивні витрати і втрати	x	-	-	-	x	-	-	-	x	-	-	-	-	-
Всього фінансовий результат від іншої операційної діяльності	3120	3707	-587	100	674	2612	-1938	100	13148	2200	10948	100	12886	в -6,6 р.

Таблиця 2.12 – Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від фінансової діяльності

Показники	2020 рік				2021 рік				2022 рік				Відхилення 2022 р. від 2021 р.	
	до- ходи	ви- трати	Фінансовий результат		до- ходи	ви- трати	Фінансовий результат		до- ходи	ви- трати	Фінансовий результат		абс.	%
			тис. грн	%			тис. грн	%			тис. грн	%		
1. Дивіденди	-	х	-	-	-	х	-	-	-	х	-	-	-	-
2. Проценти	х	-	-	-	х	-	-	-	х	1023	-1023	150	-1023	-
3. Фінансова оренда активів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Інші фінансові доходи і витрати	485	-	485	100,0	221	218	3	100	341	-	341	-50	338	в 112,6 р.
Всього фінансовий результат від фінансової діяльності	485	-	485	100,0	221	218	3	100,0	341	1023	-682	100,0	-685	в -228,3 р.

Таблиця 2.13 – Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від іншої діяльності

Показники	2020 рік				2021 рік				2022 рік				Відхилення 2022 р. від 2021 р.	
	до- ходи	ви- трати	Фінансовий результат		до- ходи	ви- трати	Фінансовий результат		до- ходи	ви- трати	Фінансовий результат		абс.	%
			тис. грн	%			тис. грн	%			тис. грн	%		
1. Реалізація фінансових інвестицій	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Реалізація необоротних активів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Реалізація майнових комплексів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Не операційна курсова різниця	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5. Безоплатно одержані активи	-	х	-	-	-	х	-	-	-	х	-	-	-	-
6. Списання необоротних активів	х	19	-19	100	х	76	-76	100	х	159	-159	100	-83	109,21
7. Інші доходи і витрати	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Всього фін. результат від іншої діяльності	-	19	-19	100	-	76	-76	100	-	159	-159	100	-83	109,21

Фінансовий результат від іншої діяльності впродовж 2021-2022 років формувався за рахунок витрат на списання необоротних активів.

Аналіз формування чистого прибутку підприємства проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.14.

Таблиця 2.14 – Аналіз формування чистого прибутку

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення 2022 р. від 2021 р.	
				абс.	%
1. Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн	-17103	47158	66181	19023	40,34
2. Витрати (дохід) з податку на прибуток, тис. грн	-	-	-	-	-
3. Чистий прибуток, тис. грн	-17103	47158	66181	19023	40,34

З табл. 2.14 видно, що підприємство мало чистий прибуток впродовж 2021-2022 років, величина якого збільшилась на 19023 тис. грн або 40,34 %. Це відбулось за рахунок збільшення фінансового результату до оподаткування.

Аналіз рентабельності виробництва здійснюють за даними форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та № 2«Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.15.

Таблиця 2.15 – Аналіз рентабельності виробництва

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Абс. відхилення 2022 р. від 2021 р.
1. Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн	-17103	47158	66181	19023
2. Середня річна вартість основних засобів, тис. грн	119714	124240	129722,5	5482,5
3. Середня річна вартість оборотних активів, тис. грн	127780,5	133699,5	183560	49860,5
4. Загальна величина виробничих фондів підприємства, тис. грн	247494,5	257939,5	313282,5	55343
5. Рентабельність виробництва, %	-6,91	18,28	21,13	2,85

З табл. 2.15 видно, що впродовж 2021-2022 рр. рентабельність виробництва мала позитивне значення, яке в 2022 році порівняно з 2021 роком збільшилось на 2,85% пункти. На це вплинули наступні фактори:

– збільшення прибутку до оподаткування на 19023 тис. грн здійснило

позитивний вплив та призвело до збільшення значення рентабельності виробництва на 7,38% п.:

$$(66181 \div (124240 + 133699,5)) * 100 - (47158 \div (124240 + 133699,5)) * 100 = 25,66 - 18,28 = 7,38$$

– збільшення середньорічної вартості основних засобів на 5482,5 тис. грн здійснило негативний вплив та зменшило значення рентабельності виробництва на 0,54% пункти.

$$(66181 \div (129722,5 + 133699,5)) * 100 - (66181 \div (124240 + 133699,5)) * 100 = 25,12 - 25,66 = -0,54\% \text{ п.}$$

– збільшення середньорічної вартості оборотних коштів на 49860,5 тис. грн зменшило значення рентабельності виробництва на 10,18% п.

$$(66181 \div (129722,5 + 313282,5)) * 100 - (66181 \div (129722,5 + 133699,5)) * 100 = 21,12 - 25,12 = -4,0\% \text{ п.}$$

Перевірка: $7,38 - 0,54 - 4,0 = -2,84\% \text{ п.}$

Такі зміни негативно характеризують діяльність підприємства.

Загальний аналіз фінансового стану підприємства здійснено за даними форм фінансової звітності ТОВ «Дружба СВК»:

- №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»
- №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»;
- №5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Аналіз динаміки валюти балансу підприємства здійснюється на підставі даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.16.

Таблиця 2.16 – Аналіз динаміки валюти балансу ТОВ «Дружба СВК»

Показники	На початок року	На кінець року	% зміни
Валюта балансу, тис. грн.			
- 2020 року	214357	192875	-10
- 2021 року	192875	221330	14,75
- 2022 року	221330	287606	29,94

З табл. 2.16 видно, що відбулось збільшення валюти балансу підприємства на кінець 2021 року порівняно з початком на 14,75%, а на кінець 2022 року – на

29,94%, що попередньо можна охарактеризувати як позитивні зміни, що свідчать про розширення підприємством його діяльності впродовж 2021-2022 років.

Для більш глибокого виявлення якості динаміки валюти балансу необхідно провести поглиблений аналіз динаміки валюти балансу на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.17

Таблиця 2.17 – Поглиблений аналіз динаміки валюти балансу

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Коефіцієнт зміни 2022 р. від 2021 р.
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	93190	143652	171390	1,19
2. Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн	-17103	47158	66181	1,4
3. Валюта балансу, тис. грн:				
- на початок року	214357	192875	221330	1,15
- на кінець року	221330	221330	287606	1,3
4. Середнє річне значення валюти балансу*, тис. грн	217843,5	207102,5	254468	1,23

З табл. 2.17 видно, що в 2022 році порівняно з 2021 роком відбулось збільшення середнього річного значення валюти балансу, яке супроводжувалось збільшенням чистого доходу від реалізації продукції в 1,19 разів та збільшенням фінансового результату до оподаткування у 1,4 рази, що свідчить про позитивні зміни валюти балансу ТОВ «Дружба СВК».

Аналіз структури розміщення оборотних активів підприємства за сферами розміщення його окремих елементів здійснюється за на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. 2.18. З табл. 2.18 видно, що в 2022 році порівняно з 2021 роком загальна величина оборотних активів ТОВ «Дружба СВК» збільшилась на 70716 тис. грн. або на 47,72%. Це відбулось за рахунок збільшення активів, розміщених у сфері виробництва на 10806 тис. грн або на 21,22% та активів, розміщених у сфері обігу на 59910 тис. грн або на 61,58%. В структурі оборотних активів 2021 року найбільшу питому вагу займають активи, які розміщені в сфері обігу – 65,64%, питома вага активів, які розміщені у сфері виробництва склала

Таблиця 2.18 – Аналіз структури розміщення оборотних активів підприємства

Показники	2020 рік		2021 рік		2022 рік		Відхилення 2022 р. від 2021 р.		
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	абс.	%	за структурою
1. Сфера виробництва в тому числі:	32822	27,5	50917	34,36	61723	28,2	10806	21,22	-6,16
– виробничі запаси*	13351	11,2	19966	13,47	26461	12,09	6495	32,53	-1,38
– незавершене виробництво*	13362	11,2	20317	13,71	23176	10,59	2859	14,07	-3,12
– поточні біологічні активи	5906	4,9	10634	7,18	12086	5,52	1452	13,65	-1,66
– витрати майбутніх періодів	203	0,2	-	-	-	-	-	-	-
2. Сфера обігу в тому числі:	86375	72,5	97285	65,64	157195	71,8	59910	61,58	6,16
– готова продукція*	42703	35,8	58791	39,67	67630	31,89	8839	15,03	-7,78
– грошові кошти	40863	34,3	30629	20,67	84376	36,54	53747	В 1,75р.	15,87
– дебіторська заборгованість	2809	2,4	7865	5,3	5189	2,37	-5676	-72,17	-2,93
– товари*	-	-	-	-	-	-	-	-	-
– інші**	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Всього оборотні активи	119197	100	148202	100	218918	100	70716	47,72	-

34,36%. В 2022 році відбулись наступні зміни в структурі оборотних активів: зменшилась питома вага активів, які розміщені у сфері виробництва та відповідно збільшилась питома вага активів, які розміщені у сфері обігу на 6,16%.

Аналіз використання оборотних активів підприємства та його окремих елементів здійснюється на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.19.

З табл. 2.19, видно що ефективність використання оборотних коштів ТОВ «Дружба СВК» в 2022 році порівняно з 2021 роком погіршилась, про що свідчить зменшення коефіцієнту оборотності на 0,14 обороти, збільшення коефіцієнту завантаженості на 0,14 та збільшення тривалості одного обороту оборотних коштів на 50,5 днів (за рахунок збільшення часу перебування коштів в запасах – на 19,1 днів, коштів в розрахунках на 0,3 дня, та часу перебування в грошових коштах на 31,2 дні). Це призвело до залучення додаткової суми оборотних коштів у розмірі 25825,93 тис. грн.

Таблиця 2.19 – Аналіз ефективності використання оборотних активів підприємства

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення 2022 р. від 2021 р.	
				абс.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	93190	143652	171390	27738	19,31
2. Середньорічні залишки оборотних активів, * тис. грн, в т.ч.	127780,5	133699,5	183560	49860,5	37,29
2.1. Запаси*	97227	92515	119530,5	27015,5	29,2
2.2. Кошти в розрахунках*	3533,5	5337	6527	1190	22,3
2.3. Грошові кошти та поточні фінансові інвестиції*	26747	35746	57502,5	21756,5	60,84
2.4. Інші оборотні активи*	273	-	-	-	-
3. Кількість днів в періоді	360	360	360	-	-
4. Одноденна виручка, тис. грн.	258,9	399,03	476,08	77,05	19,31
5. Потреба в оборотних коштах одного дня, тис. грн	354,9	371,39	509,89	138,5	37,29
6. Кредиторська заборгованість, тис. грн	75	-	-	-	-
7. Коефіцієнт оборотності	0,73	1,07	0,93	-0,14	-13,08
8. Коефіцієнт завантаженості	1,37	0,93	1,07	0,14	15,05
9. Тривалість 1 обороту, днів, в т.ч.	493,2	335,0	385,6	50,5	14,23
9.1. В запасах	375,5	232	251,1	19,1	8,23
9.2. В коштах в розрахунках	13,6	13,4	13,7	0,3	2,24
9.3. В грошових коштах	103,3	89,6	120,8	31,2	34,82
9.4. В інших оборотних активах	1,1	-	-	-	-
10. Економія (надлишок) оборотних активів, тис. грн	x	x	25749,45	x	x
11. Кредиторська заборгованість, враховуючи економію (надлишок) оборотних коштів при умові роботи заводу на рівні попереднього року, тис. грн	93190	x	-	x	x

Аналіз складу, структури та динаміки дебіторської заборгованості підприємства здійснюється підставі даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.20. З табл. 2.20 видно, що дебіторська заборгованість у 2022 році порівняно з 2021 роком зменшилась на 2676 тис. грн або на 34,02%. Це відбулось за рахунок зменшення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 423 тис. грн або на 100%, дебіторської заборгованості за розрахунками на 3897 тис. грн або 52,58% та збільшення іншої поточної дебіторської

Таблиця 2.20 – Аналіз складу, структури та динаміки дебіторської заборгованості підприємства

Показники	Абсолютна величина			Питома вага, %		Відхилення 2022 р. від 2021 р.			
	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2021 рік	2022 рік	абсолютне	питомої ваги	в % до величини 2021 року	в % до величини зміни дебіторської заборгованості
Дебіторська заборгованість всього, в тому числі:	2809	7865	5189	100	100	-2676	x	34,02	100
1.1. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги*	2229	423	-	5,38	-	-423	-5,38	-100	15,8
1.2. Дебіторська заборгованість за розрахунками **: – за виданими авансами	580	7412	3515	94,24	67,74	-3897	-26,5	-52,58	145,63
– з бюджетом,	580	7412	2531	94,24	48,78	-4881	-45,46	-65,85	182,4
	-	-	984	-	18,96	984	18,96	-	-36,77
1.3. Інша поточна дебіторська заборгованість	-	30	1674	0,38	32,26	1644	31,88	в 54,8 р.	-61,43

заборгованості на 1644 тис. грн або в 54,8 р.

В структурі дебіторської заборгованості підприємства 2021 року найбільшу питому вагу займає дебіторська заборгованість за розрахунками – 94,24% дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги склала 5,38%, а частка іншої поточної дебіторської заборгованості склала 0,38%. У 2022 році відбулись наступні зміни в структурі дебіторської заборгованості ТОВ «Дружба СВК»: зменшення частки дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 5,38%п., дебіторської заборгованості за розрахунками на 26,5%п. та збільшення частки іншої дебіторської заборгованості на 31,88% п.

Аналіз дебіторської заборгованості підприємства за строками непогашення здійснюється за даними форми № 5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. 2.21.

Таблиця 2.21 – Аналіз дебіторської заборгованості підприємства за строками непогашення

Показники		Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги		Інша поточна дебіторська заборгованість		Відхилення заборгованості	
		тис. грн	%	тис. грн	%	за товари, роботи, послуги	іншої поточної
2020 рік	Всього, в тому числі:	2229	100	-	-	x	x
	– до 12 місяців	2229	100	-	-	x	x
	– від 12 до 18 місяців	-	-	-	-	x	x
	– від 18 до 36 місяців	-	-	-	-	x	x
2021 рік	Всього, в тому числі:	423	100	30	100	x	x
	– до 12 місяців	423	100	30	100	x	x
	– від 12 до 18 місяців	-	-	-	-	x	x
	– від 18 до 36 місяців	-	-	-	-	x	x
2022 рік	Всього, в тому числі:	-	-	1674	100	-423	1644
	– до 12 місяців	-	-	1674	100	-423	1644
	– від 12 до 18 місяців	-	-	-	-	-	-
	– від 18 до 36 місяців	-	-	-	-	-	-

З табл. 2.21 видно що в 2021 році дебіторська заборгованість за товари роботи послуги підприємства погашається у найкоротший термін до 12 місяців, а в 2022 році вона відсутня. В 2022 році 100% іншої дебіторської заборгованості погашається у найкоротший термін до 12 місяців. Ці зміни позитивно характеризують діяльність ТОВ «Дружба СВК».

Аналіз складу та динаміки джерел формування активів підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.22. З табл. 2.22 видно що у 2022 році порівняно з 2021 роком джерела формування активів ТОВ «Дружба СВК» збільшились на 66276 тис. грн або 29,94 %. Це відбулось за рахунок збільшення власного капіталу на 65305 тис. грн або 32,25%, поточних зобов'язань і забезпечень на 5255 тис. грн або 82,43%, також відбулось зменшення довгострокових зобов'язань і забезпечень на 4284 тис. грн.

Таблиця 2.22 – Аналіз складу та динаміки джерел формування активів підприємства

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення 2022 р. від 2021 р.	
				абс.	%
Всього джерел формування активів, тис. грн	192875	221330	287606	66276	29,94
1. Власний капітал, тис. грн	156344	202468	267773	65305	32,25
– в % до усіх джерел	81,1	91,48	93,1	1,62	х
1.1. Наявність власних оборотних коштів, тис. грн	82666	129340	199085	69745	53,92
– в % до усіх джерел	42,9	58,44	69,22	10,78	х
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення, тис. грн	34138	12487	8203	-4284	-34,31
– в % до усіх джерел	17,7	5,64	2,85	-2,79	х
2.1. Довгострокові зобов'язання, тис. грн	3235	2902	2775	-127	-4,38
– в % до усіх джерел	1,7	1,31	0,96	-0,35	х
2.2. Довгострокові забезпечення, тис. грн	30903	9585	5428	-4157	-43,37
– в % до усіх джерел	16,0	4,33	1,89	-2,44	-56,35
3. Поточні зобов'язання і забезпечення, тис. грн	2393	6375	11630	5255	82,43
– в % до усіх джерел	1,2	2,88	4,05	1,17	х
3.1. Короткострокові зобов'язання тис. грн	-	3338	5834	2496	74,78
– в % до усіх джерел	-	1,51	2,03	0,52	х
–в тому числі короткострокові кредити банків, тис. грн	-	3338	5834	2496	74,78
– в % до усіх джерел	-	1,51	2,03	0,52	х
3.2. Кредиторська заборгованість, тис. грн	2003	3036	5542	2506	82,54
– в % до усіх джерел	1	1,37	1,93	0,56	х
3.3. Поточні забезпечення, тис. грн	-	-	-	-	-
– в % до усіх джерел	-	-	-	-	х
3.4. Інші поточні зобов'язання	390	1	254	253	253
– в % до усіх джерел	0,2	0,01	0,09	0,09	х
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття, тис. грн	-	-	-	-	-
– в % до усіх джерел	-	-	-	-	х

або 34,31%. Впродовж 2021-2022 років підприємство мало власний оборотний капітал, при цьому в 2022 році відбувається його збільшення, що позитивно характеризує діяльність підприємства.

В структурі джерел формування активів ТОВ «Дружба СВК» у 2021 році найбільшу питому вагу займає власний капітал 91,48%, частка довгострокових зобов'язань і забезпечень склала 5,64% та поточних зобов'язань і забезпечень 2,88 %. В 2022 році відбуваються наступні зміни в структурі джерел формування активів,

збільшується питома вага власного капіталу до 93,1% та поточних зобов'язань і забезпечень до 4,05% , зменшується питома вага довгострокових зобов'язань і забезпечень до 2,85%. Дані зміни позитивно характеризують діяльність ТОВ «Дружба СВК».

Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.23.

Таблиця 2.23 – Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення 2022 р. від 2021 р.	
				абс.	%
Власний капітал всього, тис. грн, в тому числі:	156344	202468	267773	65305	32,25
1. Зареєстрований (пайовий) капітал, тис. грн	285	285	285	0	0
– в % до власного капіталу	0,2	0,14	0,11	-0,03	x
2. Капітал у дооцінках, тис. грн	-	-	-	-	-
– в % до власного капіталу	-	-	-	-	x
3. Додатковий капітал, тис. грн	-	-	-	-	-
– в % до власного капіталу	-	-	-	-	x
4. Резервний капітал, тис. грн	45455	56211	69196	12985	23,1
– в % до власного капіталу	29,1	27,76	25,84	-1,92	x
6. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток), тис. грн	110604	145972	198292	52320	35,84
– в % до власного капіталу	70,7	72,1	74,05	1,95	x
7. Неоплачений капітал, тис. грн	-	-	-	-	-
– в % до власного капіталу	-	-	-	-	x
8. Вилучений капітал, тис. грн	-	-	-	-	-
– в % до власного капіталу	-	-	-	-	x

З табл. 2.23 видно, що власний капітал підприємства в 2022 році порівняно з попереднім збільшився на 65305 тис. грн або на 32,25%. Це відбулось за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку підприємства на 52320 тис. грн або на 35,84%, резервного капіталу на 12985 тис. грн, величина зареєстрованого (пайового) капіталу не змінилася. Власний капітал ТОВ «Дружба СВК», як в 2021 році так й в 2022 році формувався переважно за рахунок нерозподіленого прибутку а також інших складових: зареєстрованого (пайового) капіталу та резервного капіталу.

Аналіз динаміки рентабельності капіталу підприємства здійснюється за

даними форм № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», форм № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за два роки за допомогою табл. 2.24.

Таблиця 2.24 – Аналіз рентабельності капіталу підприємства

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Абсолютне відхилення 2022 р. від 2021 р.
1. Чистий прибуток (збиток) підприємства, тис. грн	-17103	47158	66181	19023
2. Середня річна сума капіталу підприємства, тис. грн*, в тому числі:	203616	207102,5	254468	47365,5
2.1. Основного капіталу*	75835,5	73403	70908	-2495
2.2. Оборотного капіталу*	127780,5	133699,5	183560	49860,5
а) в тому числі – власного оборотного капіталу*	94041,5	106003	164212,5	58209,5
3. Рентабельність капіталу, %	-8,4	22,77	26,01	3,24
4. Рентабельність основного капіталу, %	-22,6	64,25	93,33	29,08
5. Рентабельність оборотного капіталу, %	-13,4	35,27	36,05	0,78
6. Рентабельність власного оборотного капіталу**, %	-18,2	44,49	40,3	-4,19

З табл.2.24 видно що як в 2022 році так і в 2021 році всі показники рентабельності капіталу мали позитивне значення, що пов'язано з наявністю чистого прибутку підприємства впродовж досліджуваного періоду. В 2022 році відбулось збільшення показників рентабельності капіталу: рентабельності всього капіталу на 3,24%п., рентабельності основного капіталу на 29,08%п. та рентабельності оборотного капіталу на 0,78%п. і зменшення рентабельності власного оборотного капіталу на 4,19%п., що пов'язано переважно зі збільшенням величини чистого прибутку на 19023 тис. грн та середньорічної величини відповідного капіталу: всього капіталу на 47365,5 тис. грн, оборотного капіталу на 49860,5 тис. грн та зменшення основного капіталу на 2495 тис. грн, дані зміни позитивно характеризують діяльність ТОВ «Дружба СВК».

Аналіз складу, структури та динаміки кредиторської заборгованості підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.25.

Таблиця 2.25 – Аналіз складу, структури та динаміки кредиторської заборгованості підприємства

Показники	Абсолютна величина			Питома вага, %		Відхилення 2022 р. від 2021 р.			
	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2021 рік	2022 рік	абсолютне	питомої ваги	в % до величини 2021 року	в % до величини зміни кредиторської заборгованості
Кредиторська заборгованість всього, в тому числі:	2393	3037	5796	100	100	2759	x	90,85	100
1.1. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги*	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.2. Кредиторська заборгованість за розрахунками**:	2003	3036	5542	99,97	95,62	2506	-4,35	82,54	90,83
– за довгостроковими зобов'язаннями	-	-	-	-	-	-	-	-	-
– з бюджетом,	861	1385	-	45,6	0	-1385	-45,6	-100	-50,2
– у т.ч. з податку на прибуток	-	-	-	-	-	-	-	-	-
– зі страхування	84	145	222	4,77	3,83	77	-0,94	53,1	2,79
– з оплати праці	336	461	703	15,18	12,13	242	-3,05	52,49	8,77
– за одержаними авансами	-	-	3427	0	59,13	3427	59,13	100	124,21
– за розрахунками з учасниками	-	-	-	-	-	-	-	-	-
– із внутрішніх розрахунків	722	1045	1190	34,42	20,53	145	-13,89	13,88	5,26
1.3. Інші поточні зобов'язання	390	1	254	0,03	4,38	253	4,35	в 253 р.	9,17

З табл.2.25. видно що у 2022 році порівняно з 2021 роком кредиторська заборгованість підприємства збільшилась на 2759 тис. грн або 90,85% це відбулось за рахунок збільшення складових кредиторської заборгованості: за розрахунками на 2506 тис. грн або 82,54% та інших поточних зобов'язань на 253 тис. грн або в 253 разів . В структурі кредиторської заборгованості у 2021 році найбільшу питому вагу заборгованості за розрахунками 99,97%, питома вага іншої поточної заборгованості склала 0,03 %. В 2022 році відбулись наступні зміни в

структурі кредиторської заборгованості: збільшилась питома вага іншої поточної заборгованості на 4,35%п. та відповідно зменшилась питома вага заборгованості за розрахунками на 4,35%п. відповідно.

Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства можна виконати за на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. 2.26.

Таблиця 2.26 – Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства на кінець 2022р.

Показники	Дебіторська заборгованість, тис. грн	Кредиторська заборгованість, тис. грн	Перевищення заборгованості	
			дебіторської	кредиторської
1. Заборгованість за товари, роботи, послуги, тис. грн	-	-	-	-
2. За розрахунками*:	3515	5542	-	2027
– з бюджетом,	984	-	984	-
– у т.ч. з податку на прибуток	-	-	-	-
– за виданими авансами	2531	-	2531	-
– зі страхування	-	222	-	222
– з оплати праці	-	703	-	703
– за одержаними (отриманими) авансами	-	3427	-	3427
– за розрахунками з учасниками	-	-	-	-
– із внутрішніх розрахунків	-	1190	-	1190
3. Інші види заборгованості	1674	254	1420	-
Всього	5189	5796	-	607

З табл. 2.26 видно що на кінець 2022 року відбулось перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською заборгованістю на 607 тис. грн за рахунок перевищення заборгованості за розрахунками на 2027 тис. грн.

Аналіз фінансової стійкості здійснено за допомогою даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» ТОВ «Дружба СВК».

Аналіз фінансової стійкості підприємства за узагальнюючими показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.27.

З табл. 2.27 видно, що впродовж аналізованого періоду підприємства має достатньо власних оборотних коштів для покриття запасів навіть з урахуванням

короткострокових кредитів банку, на підприємстві не виникає потреба в джерелах, що послаблюють напругу тому фінансова ситуація є абсолютно стійкою і ця тенденція покращується. Можна зробити висновок про покращення фінансового стану ТОВ «Дружба СВК».

Таблиця 2.27 – Аналіз фінансової стійкості підприємства за узагальнюючими показниками

Показники	Сума, тис. грн		
	2020 рік	2021 рік	2022 рік
1. Власний капітал	156344	202468	267773
2. Необоротні активи	73678	73128	68688
3. Наявність власних оборотних коштів	82666	129340	199085
4. Короткострокові кредити банків	-	3338	5834
5. Загальна величина джерел формування запасів	82666	132678	204919
6. Запаси	69416	99074	117267
7. Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів	13250	30266	81818
8. Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини джерел формування запасів	13250	33604	87652
9. Джерела, що послаблюють фінансову напругу	-	-	-
10. Тип фінансової ситуації на підприємстві	Абсолютна стійкість	Абсолютна стійкість	Абсолютна стійкість

Аналіз фінансової стійкості підприємства за частковими показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.28.

Таблиця 2.28 – Аналіз фінансової стійкості ТОВ «Дружба СВК» за частковими показниками

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Нормативне значення
1. Коефіцієнт автономії ($K_{авт}$)	0,811	0,915	0,931	більше 0,5
2. Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів ($K_{ф}$)	0,234	0,093	0,074	менше 1,0
3. Наявність власних оборотних коштів ($OK_{вл}$)	82666	129340	199085	збільшення
4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу ($K_{ман}$)	0,529	0,639	0,743	0,4...0,6
5. Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами (K_3)	0,694	0,873	0,909	0,1

З табл. 2.28 видно, що коефіцієнт автономії впродовж досліджуваного періоду відповідає нормативному значенню що демонструє збільшення величини власного капіталу ТОВ «Дружба СВК». Коефіцієнт співвідношення власних та залучених коштів також знаходиться в межах норми, що пов'язано зі зменшенням залучених коштів. Показник наявності власних оборотних коштів впродовж 2021-2022 років збільшується. Коефіцієнт маневреності власного капіталу у 2020 році відповідає нормі, а у 2021 та 2022 рр. значно перевищує нормативне значення. Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами в 2021 році не відповідає нормативному значенню, а у 2022 році показник збільшується, що позитивно характеризує діяльність підприємства.

Таким чином за результатом аналізу фінансової стійкості ТОВ «Дружба СВК» можна зробити висновок про достатньо стійкий фінансовий стан підприємства впродовж досліджуваного періоду.

Аналіз ймовірності банкрутства ТОВ «Дружба СВК» здійснено за допомогою даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та № 2«Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності ТОВ «Дружба СВК».

Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за двох факторною моделлю Альтмана здійснюється за допомогою формули 2.5 [34].

$$Z = -0.3877 - 1.0736 \cdot K_{\text{пл}} + 0,579 \cdot \frac{\text{ПК}}{\text{П}} \quad (2.5)$$

$$Z_{2020p.} = -0.3877 - 1.0736 \cdot 49,81 + 0,579 \cdot \frac{36531}{192875} = -53,75$$

$$Z_{2021p.} = -0.3877 - 1.0736 \cdot 23,25 + 0,579 \cdot \frac{18862}{221330} = -25,3$$

$$Z_{2022p.} = -0.3877 - 1.0736 \cdot 18,82 + 0,579 \cdot \frac{19833}{287606} = -20,55$$

Якщо $Z > 0$, констатується високий рівень банкрутства, при $Z < 0$ – низький.

За допомогою формули визначили рівень Z -показника, в 2022 та 2021 роках вони відповідають умові $Z < 0$, що констатує низький рівень банкрутства ТОВ

«Дружба СВК», тенденція його зміни в 2022 році порівняно з 2021 роком показує збільшення цього показника, але він залишається менше 0, що свідчить про низьку ймовірність банкрутства ТОВ «Дружба СВК».

Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за моделлю Спрінгейта здійснюється за допомогою формули 2.6 [34] у табл. 2.29.

$$Z = 1,03A + 3,07B + 0,66C + 0,4D, \quad (2.6)$$

Таблиця 2.29 – Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за моделлю Спрінгейта

Цільові показники	Порядок розрахунку	2020 рік	2021 рік	2022 рік
A	$\frac{\text{Робочий капітал}}{\text{Загальна вартість активів}}$;	0,62	0,67	0,76
B	$\frac{\text{Прибуток до сплати податків та відсотків}}{\text{Загальна вартість активів}}$;	0,6	0,21	0,23
C	$\frac{\text{Прибуток до сплати податків}}{\text{Короткострокова заборгованість}}$;	4,7	7,4	5,69
D	$\frac{\text{Обсяг продажу}}{\text{Загальна вартість активів}}$.	0,59	0,65	0,6

$$Z_{2020p.} = 1,03 * 0,62 + 3,07 * 0,6 + 0,66 * 4,7 + 0,4 * 0,59 = 4,2$$

$$Z_{2021p.} = 1,03 * 0,67 + 3,07 * 0,21 + 0,66 * 7,4 + 0,4 * 0,65 = 6,479$$

$$Z_{2022p.} = 1,03 * 0,76 + 3,07 * 0,23 + 0,66 * 5,69 + 0,4 * 0,6 = 5,484$$

За допомогою формули (2) визначено рівень Z-показника, який в 2022 році склав 5,484, в 2021 році – 6,479, при порівнянні отриманих результаті зі значенням єдиної критичної точки Z-показника у 0,862 підприємство не віднесено до категорії потенційних банкрутів. Тенденція зміни Z-показника в 2022 році порівняно з 2021 роком зменшилась, що є негативною ознакою.

Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за системою показників Бівера здійснюється за даними форм №1 «Баланс» та №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.30.

З табл. 2.30 видно, що рівень більшості показників в 2022-2021 роках відповідають I групі, що свідчить про позитивну тенденцію та стійкий фінансовий стан

ТОВ «Дружба СВК» впродовж двох років.

Таблиця 2.30 – Система показників Бівера ТОВ «Дружба СВК»

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Рекомендовані значення показників		
				Група I – стійкий фінансовий стан	Група II – за 5 років до банкрутства	Група III – за рік до банкрутства
1. Коефіцієнт Бівера	0,23	2,946	3,789	0,4 – 0,45	0,17	-0,15
2. Коефіцієнт поточної ліквідності	49,8	23,25	18,82	≤3,2	≤2,0	≤1,0
3. Рентабельність капіталу за чистим прибутком	-8,4	22,77	26,01	6-8	4	-22
4. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,19	0,085	0,069	≤0,37	≤0,50	≤0,80
5. Коефіцієнт покриття активів власними оборотними коштами	0,43	0,584	0,692	0,4	≤0,30	=0,06

Висновки до другого розділу

В даному розділі було проведено фінансовий аналіз діяльності та аналіз грошових коштів ТОВ «Дружба СВК» за 2020-2022рр: наведена техніко економічна характеристика підприємства, розраховані основні фінансово-економічні показники діяльності підприємства, розглянута методика аналізу грошових коштів та здійснено фінансовий аналіз діяльності ТОВ «Дружба СВК» за 2020-2022рр.

За результатами розрахунку основних фінансово-економічних показників можна зробити висновок про покращення діяльності підприємства впродовж 2020-2022 рр., та достатньо стійкий фінансовий стан ТОВ «Дружба СВК».

В розділі було розглянуто методику аналізу грошових коштів, яка включає визначення мети, задач, об'єктів, принципів, способів та послідовність здійснення аналізу, також були наведені етапи аналізу грошових коштів, за якими був здійснений їх аналіз ТОВ «Дружба СВК» за 2020-2022 рр. За результатами аналізу грошових коштів можна зробити висновок, що підприємство має достатню кількість грошових коштів, які сформовані переважно за рахунок коштів в банку (99,8%). Баланс

підприємства на кінець аналізованого періоду не є абсолютно ліквідним, коефіцієнти ліквідності впродовж досліджуваного періоду значно перевищують нормативні значення, проте, значне перевищення нормативних значень показників. Аналіз грошових коштів доповнений аналізом грошових потоків підприємства, який показав збільшення чистого руху грошових коштів, що позитивно характеризує діяльність підприємства.

За результатами фінансового аналізу можна зробити висновок, про достатньо стійкий фінансовий стан ТОВ «Дружба СВК» впродовж досліджуваного періоду.

3. ПРАКТИКА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОБЛІКУ БЕЗГОТІВКОВИХ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТОВ «ДРУЖБА СВК»

3.1. Загальна характеристика організації бухгалтерського обліку на підприємстві

Метою організації бухгалтерського обліку на ТОВ «Дружба СВК» є дотримання єдиної методики відображення господарських операцій та забезпечення своєчасного надання достовірної інформації користувачам фінансової звітності.

Схематичне відображення організації бухгалтерського обліку наведено на рис. 3.1.

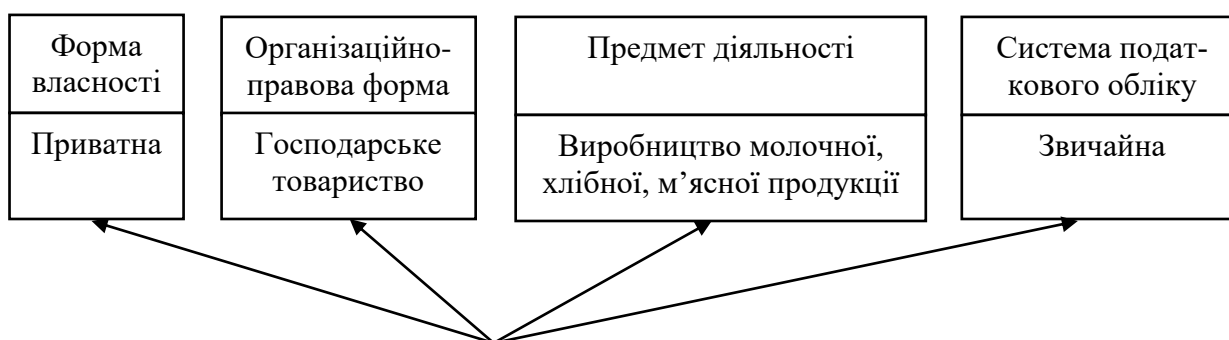

Рис. 3.1 – Організація бухгалтерського обліку на ТОВ «Дружба СВК»*
*складено за даними наказу про облікову політику підприємства

Облікова політика ТОВ «Дружба СВК» складена та відповідає вимогам Закону України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (зі змінами та доповненнями), якій є основою бухгалтерського обліку в Україні та визначає правові основи регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Закон набрав чинності з 1 січня 2000 р., водночас з цим почалася реалізація Програми реформування бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів фінансової звітності, затвердженої постановою № 1706 Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 1998 р. При відображенні в бухгалтерському обліку господарських операцій і подій у ТОВ «Дружба СВК» застосовують норми відповідних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, затверджених Міністерством фінансів України. За відсутності необхідних норм у вітчизняних П(С)БО засто-

совуються аналогічні норми системи міжнародних стандартів фінансової звітності МСБО – МСФЗ на підставі того, що національні стандарти не можуть су-перечити міжнародним.

Господарська діяльність ТОВ «Дружба СВК» базується на раціональному використанні матеріальних і грошових ресурсів та робочого часу. Основне його завдання – виробництво продукції та реалізація продукції та товарів високої якості з найменшими витратами. Господарський облік – це спостереження, сприймання, вимірювання та реєстрація господарських фактів або реальних господарських процесів (купівля, виготовлення продукту, виконання роботи, надання послуги тощо) господарювання.

Складовими господарського обліку є оперативний, статистичний і бухгалтерський облік.

Оперативний облік – це спосіб спостереження і контролю за окремими операціями та процесами з метою управління ними. На ТОВ «Дружба СВК» оперативний облік здійснюється безпосередньо на робочому місці (виробничій ділянці, складі, цеху тощо).

Статистичний облік — це планомірне збирання й вивчення інформації про масові кількісні та якісні явища й закономірності загального розвитку за конкретних умов, місця й часу. Облік робочого часу – для нарахування заробітної плати, складання форм статистики. Звітності – перелік, що надаються у формах фінансової звітності.

Бухгалтерський облік — це спосіб суцільного документального спостереження й контролю за господарською та фінансовою діяльністю підприємств і організацій й відповідного відображення отриманої інформації.

Суть бухгалтерського обліку на ТОВ «Дружба СВК» визначають такі його властивості:

- систематичне і послідовне відображення всіх господарських операцій у міру їх здійснення;
- документальне обґрунтування господарських операцій;

- застосування різних способів обробки облікової інформації — рахунків, подвійних записів, балансу та ін.

Облік, аналіз і перевірка інформації ТОВ «Дружба СВК» спрямовані на:

- дотримання Положення про господарську діяльність;
- контроль за виконанням завдань виробництва щодо кількості, якості й асортименту;
- контроль за зберіганням власності підприємства;
- виявлення невикористаних резервів;
- контроль за оплатою праці;
- облік, аналіз і контроль за заощадженням і використанням коштів;
- контроль за рівнем рентабельності виробництва продукції;
- виявлення резервів подальшого збільшення виробництва;
- забезпечення наявності первинної документації;
- побудова обліку на підприємстві.

В обліку застосовують різні вимірники для відображення господарських засобів і процесів, що здійснюються на підприємстві, а також їх кількісних та якісних характеристик.

Облікові вимірники застосовують для оцінювання ефективності господарських операцій за кількісними та вартісними критеріями в бізнес-плані та державній фінансовій і статистичній звітності. Облікові вимірники поділяють на натуральні, трудові та грошові. Натуральні вимірники застосовують для отримання інформації про господарські засоби та процеси в їх натуральному вираженні (через масу, об'єм, площу). Їх застосовують для обліку тільки однорідних об'єктів. Трудові вимірники використовують для визначення кількості витраченої праці в одиницях робочого часу (хвилинах, годинах, днях, місяцях, роках). За допомогою трудових вимірників можна узагальнювати й порівнювати різно-рідні величини. Грошові вимірники застосовують для узагальненого відображення наявності та руху засобів підприємства, джерел їх формування, господарських процесів і результатів діяльності в єдиному грошовому вираженні (з

метою планування та обліку процесів виробництва і обігу, визначення фінансових результатів підприємства).

Для обліку у ТОВ «Дружба СВК» застосовується план рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій і організацій № 291 зі змінами та доповненнями. З метою забезпечення необхідної деталізації обліково-економічної інформації з дозволу головного бухгалтера вводиться додаткова система субрахунків. Облік витрат на підприємстві ведеться на рахунках класу 9 «Витрати діяльності», для обліку господарських операцій ТОВ «Дружба СВК».

На ТОВ «Дружба СВК» використовується централізована форма організації бухгалтерського обліку (рис.3.2). Центральна бухгалтерія являє собою структурний підрозділ установи, який здійснює повний цикл облікового процесу в межах діяльності господарювання. В такому разі поділ облікових функцій відбувається в межах бухгалтерської служби.

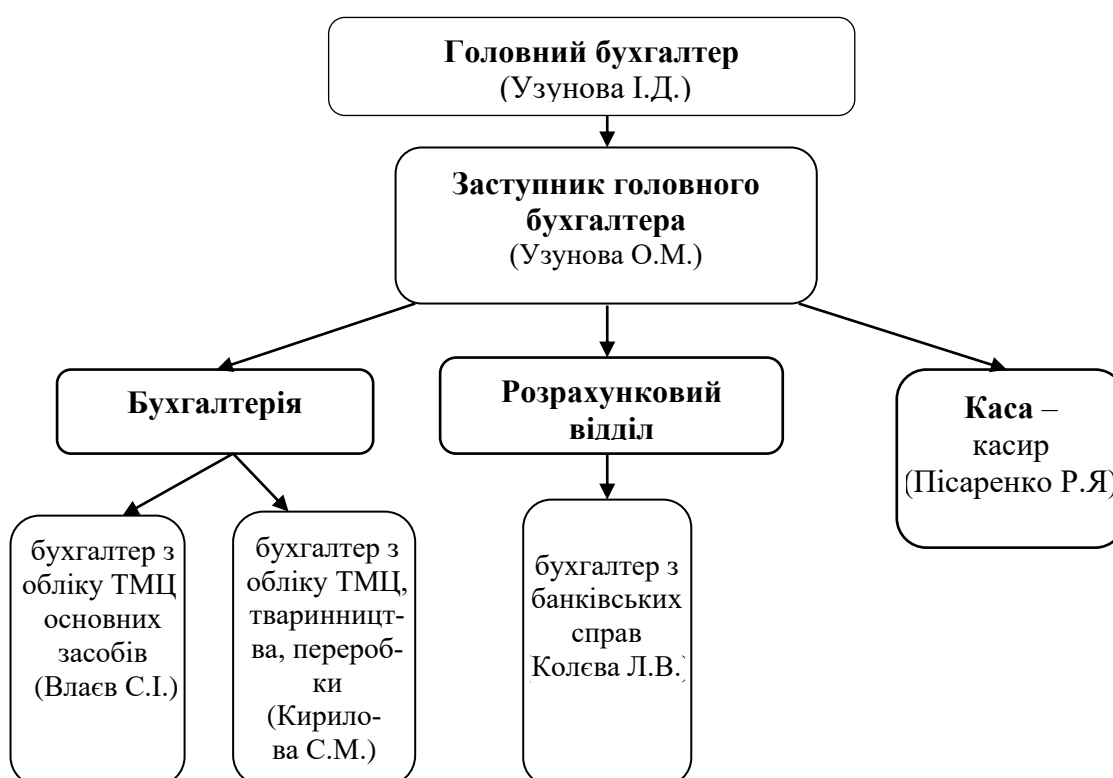

Рис. 3.2 – Схема зображення централізованої форми організації бухгалтерського обліку на ТОВ «Дружба СВК»*

*складено за даними наказу про облікову політику підприємства

Штат бухгалтерії на ТОВ «Дружба СВК» складається з головного бухгалтера Узунової І.Д., заступника головного бухгалтера Влаєва С.С., а також а також бухгалтерів з обліку ТМЦ та ОЗ та розрахунків з банку, кожен з яких відповідає за свою частку роботи згідно посадової інструкції та касира (табл.3.1).

Таблиця 3.1 – Склад бухгалтерії та зміст службових обов'язків бухгалтерів ТОВ «Дружба СВК»*

Посада	Скорочений зміст службових обов'язків
Головний бухгалтер	Загальне керування обліком та звітністю. Організовує контроль та ревізію. Перевіряє та підписує первинну та річну бухгалтерську документацію. Облік розрахунків з постачальниками послуг. Облік валютних операцій та розрахунків по податкам та платежам.
Заступник головного бухгалтера	Здійснює контроль за роботою з ведення бухгалтерського обліку зобов'язань і господарських операцій (реалізація послуг, розрахунків з постачальниками та замовниками за надані послуги, рух грошових коштів на валютних і гривневих рахунках). Веде оперативний облік надходжень і платежів грошових коштів, здійснювати обов'язковий продаж частини валютної виручки, розміщує вільні грошові кошти на банківських депозитних внесках, складає щомісячні оперативні дані про рух грошових коштів за транзитним і поточними рахунками підприємства. Бере участь у розробці та здійсненні заходів, спрямованих на дотримання фінансової дисципліни та раціональне використання ресурсів.
Бухгалтер з обліку активів, дебіторської заборгованості та грошових коштів	Веде облік матеріалів на підприємстві. Складає оборотні відомості за матеріальними рахунками 20,26 та ін. Веде облік за рахунками 10, 11, 12,13, 15, 22. Нараховує амортизацію нематеріальних активів. Веде облік розрахунків з покупцями. Веде облік за рахунками 361, 362. Веде облік матеріалів за субрахунками рахунку 20 та виробництва за рахунками 23, 25, 26 . Веде облік грошових коштів за рахунками 301,311,333.
Бухгалтер з обліку заробітної плати	Здійснює прийом, аналіз і контроль табелів обліку робочого часу і готує їх до лічильної обробки. Приймає і контролює правильність оформлення листків про тимчасову непрацездатність, довідок з догляду за хворими та інших документів, що підтверджують право на відсутність працівника на роботі, готує їх до лічильної обробки, а також для складання встановленої бухгалтерської звітності. Здійснює нарахування заробітних плат працівникам підприємства, здійснює контроль за витрачанням фонду оплати праці. Здійснює реєстрацію бухгалтерських проводок та їх рознесення.
Бухгалтер з обліку розрахунків в банку	Виконує роботу по ведення бухгалтерського обліку по залученню внесків грошових коштів фізичних і юридичних осіб, щодо розміщення залучених коштів від свого імені і за свій рахунок, по відкриттю і веденню банківських рахунків фізичних та юридичних осіб, по здійсненню розрахунків за дорученням фізичних і юридичних осіб.
Касир	Здійснює операції, пов'язані з прийманням та видаванням готівкових грошових коштів через касу підприємства, зберігає всі прийняті цінності. Одержує в установах банку готівку, здійснює записи в касовій книзі операцій одержання і видавання готівки за кожним прибутковим касовим ордером і видатковим документом в день їх надходження або видавання. Підписує прибуткові касові ордери та видаткові документи відразу після одержання або видавання по них готівки, а на доданих до них документах ставить штамп «Сплачено».

*складено за даними наказу про облікову політику підприємства

На підприємстві використовується автоматизована форма обліку (програма «ВAF»), схема якої наведена на рис. 3.3. Облікові реєстри складаються на підприємстві щомісяця, підписуються виконавцями та головним бухгалтером або особою, на яку покладено ведення бухгалтерського обліку підприємства. Ведення облікових реєстрів та контирування документів первинного обліку здійснюються із застосуванням, щонайменше, коду класу рахунків й коду синтетичного рахунку.

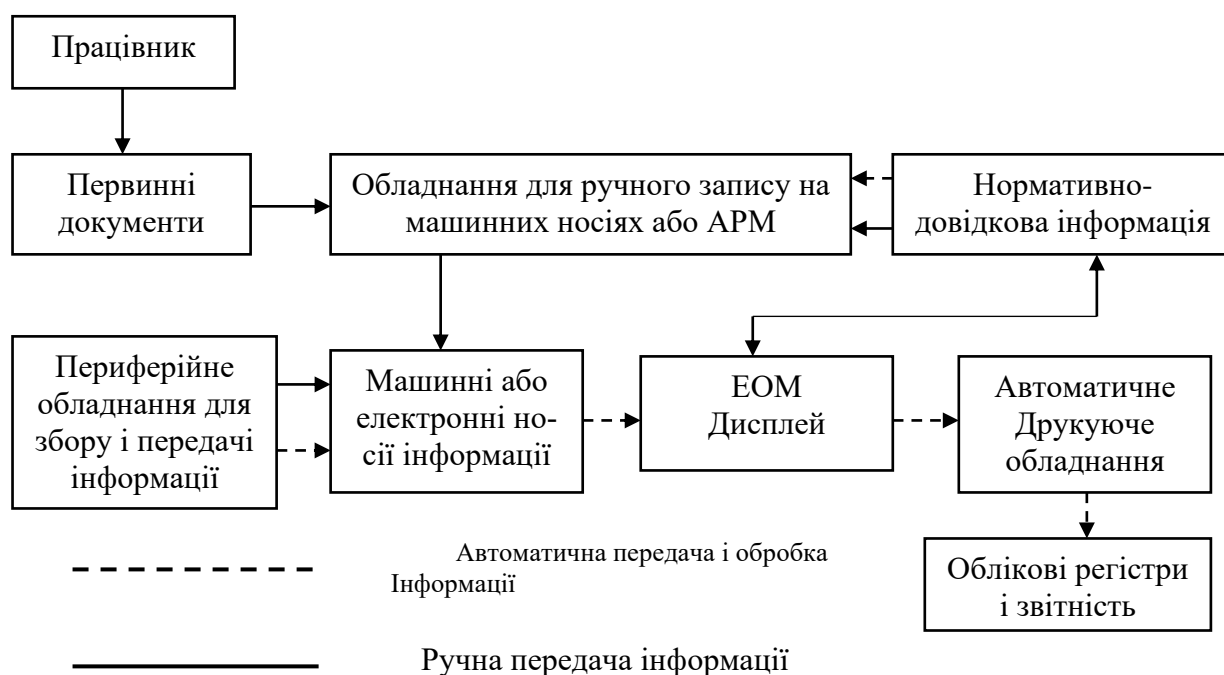

Рис. 3.3 – Схема автоматизованої форми обліку на ТОВ «Дружба СВК»*
 *складено за даними наказу про облікову політику підприємства

Розріз (деталізація) аналітичної інформації у реєстрах бухгалтерського обліку може розширюватися, змінюватися, в залежності від конкретних потреб. Облікові реєстри, створені в програмі «ВAF», роздруковуються в міру необхідності, але не рідше ніж раз на квартал.

Аналітичні дані в облікових реєстрах узгоджуються з даними синтетичного обліку на останнє число місяця.

Господарські операції ТОВ «Дружба СВК» відображаються в облікових реєстрах під час надходження первинних документів або підсумками за місяць,

в залежності від характеру і змісту операцій. Інформація до облікових реєстрів переноситься після перевірки первинних документів за формою та змістом.

Підсумкові записи в реєстрах ТОВ «Дружба СВК» звіряються з даними первинних документів, які були підставою для записів у них (табл.3.2).

Таблиця 3.2 – Складання первинних документів на ТОВ «Дружба СВК»*

Бухгалтерські документи					
За способом складання і опрацювання	За місцем складання	За кількістю охоплених операцій	За порядком складання	За характером задокументованих операцій	За призначенням
Вручну	Внутрішні	Разові	Первинні	Грошові	Розпорядчі
За допомогою ЕОМ	Зовнішні	Накопичувальні	Зведені	Розрахункові	Комбіновані

*складено за даними наказу про облікову політику та даними обліку підприємства

За допомогою бухгалтерського обліку ТОВ «Дружба СВК» збирає, аналізує та відображає фінансову інформацію про операції.

Організація первинного бухгалтерського обліку на ТОВ «Дружба СВК» передбачає наступні кроки:

1. Забезпечення належної системи документообігу. Для збереження первинних документів існує належна система документообігу, яка дозволяє забезпечити правильність та повноту обліку фінансових операцій.

2. Формування первинних документів. Забезпечується правильність та точність обліку формування первинних документів у відповідності з вимогами законодавства.

3. Реєстрація первинних документів. Після отримання первинних документів зареєструється та надається номер, що дозволить подальший контроль за їх рухом.

4. Ведення журналів первинного обліку. Для забезпечення належного контролю та обліку фінансових операцій, ведуться журнали первинного обліку.

Мета складання первинних документів – зафіксувати факт господарської операції на підприємстві.

Первинні документи на ТОВ «Дружба СВК» складаються в електронному вигляді або на папері.

Первинні документи ТОВ «Дружба СВК» складаються на бланках типових і спеціалізованих форм, затверджених відповідним органом державної влади.

Водночас не всі первинні документи мають типові форми, затверджені законодавчими нормами. У такому разі підприємства самостійно мають право розробити форму первинного документа. Головна вимога - форма повинна містити всі обов'язкові реквізити.

Основні види первинних документів, що використовуються на ТОВ «Дружба СВК» наведені в табл. 3.3.

Таблиця 3.3 – Основні види первинних документів, які застосовуються на ТОВ «Дружба СВК»*

Назва документу	Суть документу	Нормативний акт
Видаткова накладна	Видаткова накладна фіксує факт отримання/передачі товарів або послуг.	Підприємства використовують документи, затверджені відповідно до нових стандартів або створюють власні форми первинної документації, які відповідають чинним нормам законодавства про бухгалтерський облік та статистику.
Товарно-транспортна накладна	Товарно-транспортна накладна використовується, якщо в процесі купівлі-продажу бере участь транспортна (експедиторська) компанія, що займається перевезенням товару від продавця до покупця.	Наказ Про затвердження Змін до Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні від 30 червня 2015 року № 460 (зі змінами)
Акт приймання виконаних робіт (послуг)	Документ, який фіксує закінчення будь-яких робіт (послуг) та приймання їх замовником за кількістю та якістю.	Типова форма не затверджена.
Касові ордери (прибутковий та видатковий)	Застосовуються для оформлення надходження/видачі готівки до каси.	Форми затверджені постановою НБУ 29.12.2017 р. № 148.
Рахунок-фактура (інвойс)	Мінфін у листі від 16.02.17 р. № 31-11410-06-5/4339 зазначив умови, коли рахунок фактура може бути первинним документом. Так, оформлений належним чином рахунок-фактура (інвойс) може бути підставою для відображення в бухгалтерському обліку господарської операції з постачання товарів, робіт (послуг) без складання акта приймання-передачі тільки у разі його оплати, що підтверджується відповідними документами.	Типова форма не затверджена.

Назва документу	Суть документу	Нормативний акт
Бухгалтерська довідка	На підставі цього документа, як правило, здійснюються коригувальні записи в облікових регістрах у зв'язку з виправленням помилок в бухобліку. Також може бути використана для підтвердження операцій, значення яких було отримане розрахунковим шляхом.	Наказ Про внесення змін до наказів Міністерства фінансів України від 29 грудня 2000 року № 356 та від 16 листопада 2009 року № 1327

*складено за даними [12,14,17,26,57,61]

На ТОВ «Дружба СВК» виконується такий регламент заповнювання первинних документів:

Обов'язкові реквізити первинного документа:

- назва документа (форми);
- дата і місце складання;
- назва підприємства, від імені якого складено документ;
- зміст та обсяг господарської операції;
- одиниця виміру господарської операції;
- посади осіб, відповідальних за здійснення господарської операції і правильність її оформлення;
- особистий підпис, аналог власноручного підпису або підпис, прирівняний до власноручного підпису відповідно до Закону України «Про електронний цифровий підпис», або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції.

Первинні документи складаються у момент проведення кожної господарської операції або, якщо це неможливо, безпосередньо після її завершення.

На відображення господарських операцій, які були здійснені в процесі діяльності на ТОВ «Дружба СВК» використовується робочий план рахунків і регістрів аналітичного обліку, розроблений на підставі Плану рахунків №291. Для відображення витрат застосовується 9-й клас рахунків

Форми фінансової звітності, що складаються на ТОВ «Дружба СВК» за підсумками роботи за рік зображені на рис. 3.4.

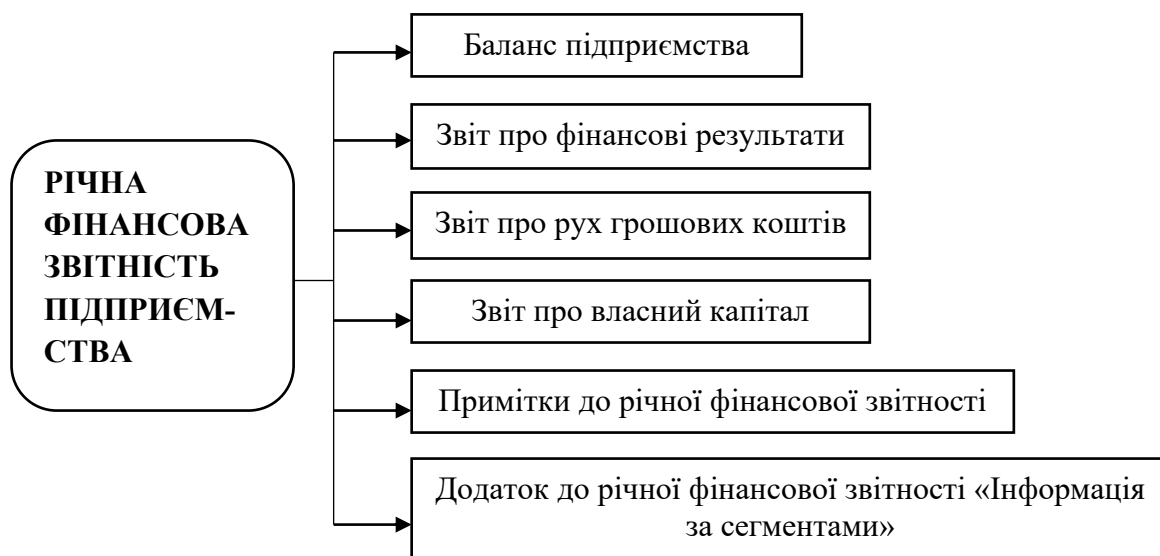

Рисунок 3.4 – Форми звітності, що складаються на ТОВ «Дружба СВК»*
*складено за даними наказу про облікову політику підприємства та [7]

3.2. Організація бухгалтерського обліку безготівкових грошових коштів у ТОВ «ДРУЖБА СВК»

ТОВ «Дружба СВК» зберігає свої кошти на поточному рахунку в АТ «Райффайзен Банк Аваль» – найбільший український банк з іноземним капіталом. На 68 % належить австрійському Raiffeisen Bank International, активно працює в роздріб і в секторі малого та середнього бізнесу.

ТОВ «Дружба СВК» використовує кошти для розрахунку за своїми потребами, податками тощо. Розрахунки проводяться за допомогою платіжних доручень.

Платіжне доручення - розрахунковий документ, який містить доручення платника банку, здійснити переказ визначеної в ньому суми коштів зі свого рахунку на рахунок отримувача.

Інформацію про рух коштів на банківському рахунку ТОВ «Дружба СВК» дізнається з виписки банку. Виписка банку дає змогу перевірити поточний баланс рахунку, а також переглянути всі проведені операції за певний період часу. Це дозволяє підприємству контролювати свої фінанси та переконатися в точності та правильності здійснених транзакцій.

Облік операцій на рахунках в банку та інших грошових коштах є важли-

вою складовою фінансового обліку ТОВ «Дружба СВК». Цей облік дозволяє вести контроль за рухом грошових коштів, отримувати відомості про рух коштів на рахунках, аналізувати стан фінансових ресурсів та робити прийняття управлінських рішень.

Основними рахунками бухгалтерського обліку операцій ТОВ «Дружба СВК» на рахунках в банку є:

– рахунок 31 «Рахунки в банках» - використовується для обліку операцій з поточними рахунками в банку. Він призначений для обліку наявності та руху грошових коштів, що знаходяться на рахунках в банку, які можуть бути використані для поточних операцій. За дебетом рахунку 31 «Рахунки в банках» відображається надходження грошових коштів, за кредитом - їх використання. ТОВ «Дружба СВК» користується такими субрахунками 31 рахунку:

- 311 «Поточні рахунки в національній валюті» - призначений для узагальнення інформації про наявність та рух грошових коштів в національній валюті;
- 313 «Інші рахунки в банку в національній валюті» - призначений для узагальнення інформації про наявність та рух грошових коштів в національній валюті на інших рахунках підприємства;
- 315 «Спеціальні рахунки в національній валюті» - призначений для обліку руху коштів на ПДВ-рахунку, відкритому в Держказначействі;

Для обліку інших грошових коштів в бухгалтерії ТОВ «Дружба СВК» використовують рахунок 33 «Інші кошти» - призначений для узагальнення інформації про наявність та рух грошових документів (у національній валюті), які знаходяться в касі підприємства (поштових марок, марок гербового збору, сплачених проїзних документів, сплачених путівок до санаторіїв, пансіонатів, будинків відпочинку тощо), та про кошти в дорозі, тобто грошові суми, внесені в каси банків, ощадні каси або поштові відділення для подальшого їх зарахування на розрахункові або інші рахунки підприємства. Активний рахунок, за дебетом рахунку 33 відображається надходження грошових документів у касу підприємства та коштів в дорозі, за кредитом — вибуття грошових документів

та списання коштів у дорозі після їх зарахування на відповідні рахунки. На ТОВ «Дружба СВК» користуються такими субрахунками 33 рахунку:

- 331 «Грошові документи в національній валюті» - призначений для узагальнення інформації про наявність та рух грошових документів у національній валюті, які знаходяться в касі підприємства;
- 333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті» - призначений для узагальнення інформації про кошти в національній валюті в дорозі, тобто грошові суми, внесені в каси банків, ощадні каси або поштові відділення для подальшого їх зарахування на розрахункові або інші рахунки підприємства;
- 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті» - за цим рахунком відображаються операції з електронними грошима, які здійснюються комерційними агентами та користувачами, відповідно до нормативно-правових актів Національного банку України та правил використання електронних грошей, узгоджених з Національним банком України.

Бухгалтерські проведення з обліку операцій на рахунках в банку та інших грошових коштів на ТОВ «Дружба СВК» наведені в табл. 3.4.

Таблиця 3.4 – Бухгалтерські проведення з обліку операцій на рахунках банку на ТОВ «Дружба СВК»

№	Зміст операції	Д-т	К-т	Сума, грн.
1	Внесено готівку на поточний рахунок	311	301	110000
2	Сплачено банку за розрахунково-касове обслуговування банку	685	311	11300
3	Зараховано кошти на депозитний рахунок на строк більше 1 року	143	311	3325000
4	Погашення кредиту в банку	603	33	57300
5	Здана готівка в касу банку для зарахування на поточний рахунок	311	301	143800
6	Внесено внесок до зареєстрованого капіталу безготівковими грошовими коштами в касу	311	46	93400
7	Виплачена сума орендної плати	685	301	37500
8	Оплачено за грошові документи у національній валюті, які надійшли в касу (поштові марки)	331	311	58250
9	Готівка в національній валюті через інкасатора здана, для зарахування на поточний рахунок	333	301	345500
10	Повернений підзвітною особою залишок невитрачених сум, виданих на господарські потреби	301	372	15700

№	Зміст операції	Д-т	К-т	Сума, грн.
11	Видані працівнику грошові кошти під звіт на господарські потреби	372	301	51000
12	Отримання грошових коштів від комітенту	311	385	120000
13	Оплата витрат на рекламу через банківський рахунок	92	311	9000
14	Видана позика працівнику підприємства	377	301	7500

*складено за даними первинних документів підприємства

Узагальнення операцій за дебетом та кредитом рахунку 31 «Розрахункові рахунки», 33 «Розрахунки з банками» ведеться у відповідних машинограмах.

Загальна схема бухгалтерського обліку безготівкових грошових коштів на зображена на рис. 3.5.

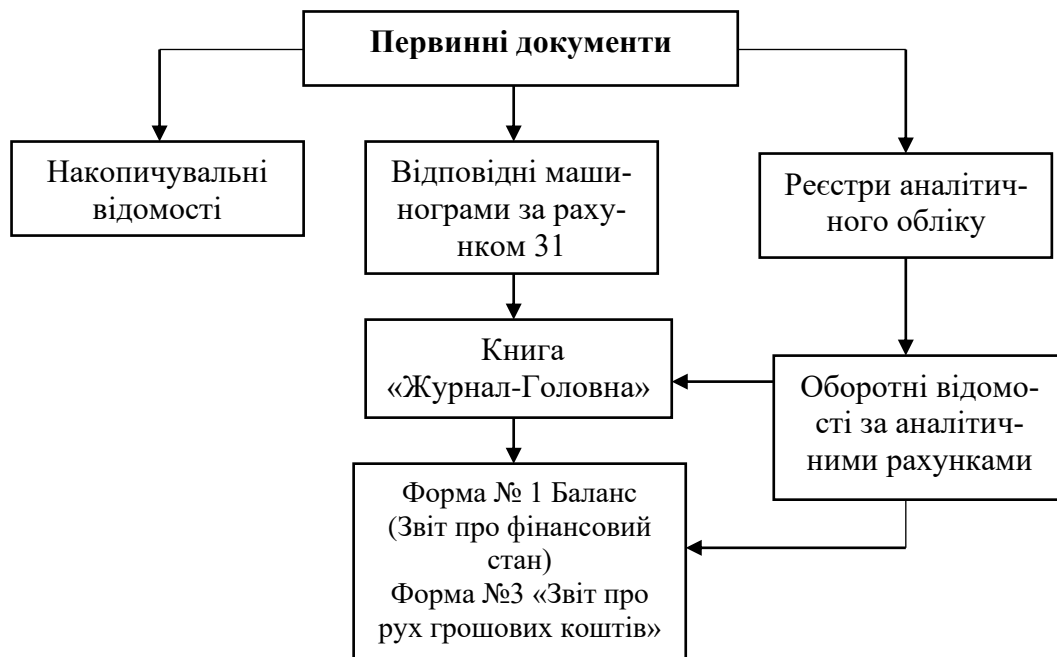

Рис. 3.5 – Загальна схема бухгалтерського обліку безготівкових грошових коштів*

*складено за даними наказу про облікову політику підприємства

Форми звітності, в яких відображається інформація по грошовим коштам на ТОВ «Дружба СВК» наведені в табл. 3.5.

Таблиця 3.5 - Форми звітності, в яких відображається інформація по грошовим коштам на ТОВ «Дружба СВК»*

Назва форми звітності	Характеристика	Рядки балансу, у яких наводяться дані про структуру грошових коштів	Сума, станом на 31.12.2022 тис.грн
Форма №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»	Форма фінансової звітності, що відображає фінансовий стан підприємства на певну дату. У балансі можна побачити, скільки грошових коштів має організація на рахунках та які зобов'язання має перед кредиторами.	1165	78862
Форма №5 «Примітки до річної фінансової звітності»	Є додатком до річної фінансової звітності і містить додаткову інформацію про фінансову діяльність підприємства, яку не вдалося відобразити в основних формах звітності. У формі № 5 «Примітки до річної фінансової звітності» наводяться дані про структуру грошових коштів на кінець року.	640, 650, 660, 670, 680.	30, 78832, -, -, -
Форма №3 «Звіт про рух грошових коштів»	Документ, який відображає рух грошових коштів у певному періоді часу в організації. Звіт про рух грошових коштів заповнюється на підставі первинних документів (наприклад, касові документи, рахунки-фактури, квитанції) та річного бухгалтерського балансу. У звіті відображаються всі грошові операції, які були здійснені протягом звітного періоду.	3415	78862

*складено за даними форм фінансової звітності підприємства

Висновки до третього розділу

У розділі висвітлено питання організації бухгалтерського обліку та практики обліку безготівкових розрахунків у ТОВ «Дружба СВК».

Бухгалтерський облік у ТОВ «Дружба СВК» здійснюється відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» та націона-

льних та міжнародних стандартів та Наказу про облікову політику. Основна мета – забезпечення єдності методів обліку, своєчасного та достовірного відображення господарських операцій і надання необхідної інформації користувачам фінансової звітності. Облік ведеться бухгалтерською службою за автоматизованою формою з використанням програми «ВAF». Розглянуто структуру бухгалтерської служби, розподіл обов'язків працівників та впровадження централізованої системи обліку. Також розглянутий процес формування та зберігання первинної документації, яка фіксує господарські операції, а також вимоги до її обов'язкових реквізитів.

Для зберігання грошових коштів і здійснення безготівкових розрахунків підприємство має поточний рахунок в АТ «Райфайзен Банк Авваль». Безготівкові розрахунки здійснюються за допомогою платіжних доручень. Розглянуто основні рахунки, які застосовуються для обліку грошових коштів, зокрема 31 «Рахунки в банках» та 33 «Інші кошти», їх субрахунки й порядок ведення операцій з ними та узагальнення інформації у формах фінансової звітності.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

В даній кваліфікаційній роботі були розглянуті питання організації і методики обліку та аналізу безготівкових грошових коштів на прикладі ТОВ «Дружба СВК».

В першому розділі було розглянуто теоретичні основи організації і методики обліку безготівкових грошових коштів підприємства: поняття та класифікація безготівкових грошових коштів в економічній літературі та нормативних актах, описано нормативно-правову базу та завдання бухгалтерського обліку та питання методики бухгалтерського обліку безготівкових грошових коштів – первинні документи з обліку безготівкових грошових коштів, наведений перелік та характеристика рахунків та субрахунків, які використовуються для обліку безготівкових грошових коштів підприємства, узагальнено інформацію про безготівкові розрахунки у регістрах бухгалтерського обліку та відображення інформації про них у формах фінансової звітності.

В другому розділі розглянуто техніко-економічну характеристику ТОВ «Дружба СВК», розраховані основні фінансово-економічні показники діяльності підприємства за три роки, розглянута методика аналізу грошових коштів та здійснено фінансовий аналіз діяльності ТОВ «Дружба СВК» за три роки. За результатами розрахунку основних фінансово-економічних показників можна зробити висновок про покращення діяльності підприємства впродовж досліджуваного періоду, та достатньо стійкий фінансовий стан ТОВ «Дружба СВК». Результати проведеного аналізу були наведені у висновках до другого розділу.

У третьому розділі проаналізовано організацію бухгалтерського обліку та практичні аспекти обліку безготівкових грошових коштів у ТОВ «Дружба СВК». Облікові процеси на підприємстві здійснюються відповідно до положень Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Ведення обліку автоматизоване, що забезпечує ефективність та точність облікових операцій. Розглянуто ключові положення, визначені у наказі про облікову політику та організацію бухгалтерського обліку, а також структуру бухгалтерії. Окрему

увагу приділено формам фінансової та податкової звітності, що використовуються у діяльності підприємства. Розглянуто облік безготівкових грошових коштів ТОВ «Дружба СВК».

З метою підвищення ефективності обліку безготівкових грошових розрахунків на підприємстві доцільно впровадити низку заходів. Слід оптимізувати використання сучасного програмного забезпечення для автоматизації бухгалтерського обліку, яке дозволить інтегрувати фінансові операції з банківськими сервісами. Це сприятиме автоматичному завантаженню банківських виписок, мінімізації ручного введення даних та зниженню ймовірності помилок.

Підприємству варто запровадити електронний документообіг для оформлення розрахункових операцій. Використання електронних платіжних доручень та цифрових підписів скоротить час обробки документів і забезпечить збереження їх у структурованому вигляді для подальшого аналізу.

Рекомендується вдосконалити внутрішню систему контролю за безготівковими розрахунками, зокрема впровадити регулярний аудит банківських операцій, автоматизовану звірку з контрагентами та затвердження великих платежів керівництвом. Пропонуємо для цього ввести посаду внутрішнього аудитора, основна мета роботи якого – виконання функції контролю для підвищення ефективності обліку на підприємстві, забезпечуючи прозорість і відповідність стандартам.

Окрему увагу слід приділити підвищенню кваліфікації персоналу бухгалтерії ТОВ «Дружба СВК». Проведення навчань щодо використання новітніх технологій обліку та змін у нормативно-правовій базі забезпечить високу якість облікових операцій.

Для більш ефективної організації обліку на підприємствах України необхідно здійснити гармонізацію українського законодавства до рівня вимог МСФЗ.

Результати аналізу основних фінансово-економічних показників діяльності ТОВ «Дружба СВК» свідчать про погіршення використання трудових ресурсів, основних засобів та рентабельності продукції. Для покращення продуктивності праці необхідно автоматизувати рутинні процеси, оптимізувати робочі

процедури, впровадити систему мотивації та заохочення за результатами роботи, створити комфортні умови праці. Покращити ефективність використання основних засобів у ТОВ «Дружба СВК» можна завдяки модернізації обладнання, впровадженню енергоефективних технологій, оптимізації використання основних засобів у виробничому процесі, а також запровадженню системи планово-попереджувального ремонту для зниження простоїв. Підвищенню показника рентабельності продукції сприятиме оптимізація витрат, підвищення ефективності виробничих процесів, підвищенню якості продукції (для зростання її конкурентоспроможності), збільшення обсягів реалізації через застосування маркетингових стратегій.

Можна рекомендувати проведення аналізу грошових коштів на ТОВ «Дружба СВК» за визначеними етапами на регулярній основі, що дозволить покращити управління грошовими ресурсами та контролювати ліквідність, платоспроможність, фінансову стійкість підприємства та ризики, пов'язані з надходженням та використанням грошових ресурсів

Реалізація зазначених заходів сприятиме підвищенню прозорості фінансових операцій, зниженню операційних ризиків, вдосконаленню управління грошовими потоками на підприємстві та підвищенню результатів діяльності ТОВ «Дружба СВК».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. №996-XIV(зі змінами та доповненнями): веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 15.08.24 р.)
2. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 28.01.2021 № 1150-IX (зі змінами та доповненнями): веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-20#n641>(дата звернення 15.08.24 р.)
3. Про платіжні послуги: Закон України від 30.06.2021 р. №1591-IX (зі змінами та доповненнями): веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text> (дата звернення: 20.08.24 р.)
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення № 8073-X від 14.05.2020 (зі змінами та доповненнями): веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення: 25.08.24 р.)
5. Податковий кодекс України Закон України (зі змінами та доповненнями): веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 25.08.2024р.)
6. Цивільний кодекс України: Закон України (зі змінами та доповненнями): веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 25.08.24 р.)
7. Загальні вимоги до фінансової звітності: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1, затв. наказом Міністерства фінансів України 07.02.2013р.№73 (зі змінами та доповненнями): веб-сайт. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення 15.08.24 р.)
8. Вплив змін валютних курсів: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 21 затверджене наказом Міністерства фінансів України від 29.09.2020 № 588 (z1020-20) (зі змінами та доповненнями): веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1020-20#Text> (дата звернення 15.08.24 р.)
9. Звіт про рух грошових коштів: Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 (зі змінами та доповненнями): веб-сайт. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_019#Text (дата звернення 17.08.24 р.)

10. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій № 291 (зі змінами та доповненнями): веб-сайт. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua> (дата звернення 10.09.24 р.)

11. Інструкція щодо застосування плану рахунків: Наказ Міністерства України від 30.11.99 р. №291 зі змінами та доповненнями. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення 10.09.24 р.)

12. Про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг: Інструкція затв. постановою Правління НБУ від 29 липня 2022 р. № 163 (зі змінами та доповненнями): веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04#Text> (дата звернення 15.08.24 р.)

13. Про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачами платіжних послуг з обслуговування рахунків: Інструкція затв. постановою Правління НБУ від 29.07.2022 №162 (зі змінами та доповненнями): веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0162500-22#Text> (дата звернення 15.08.24 р.)

14. Положення про ведення касових операцій у національній валюті України № 148 від 29 груд. 2017 р (зі змінами та доповненнями): веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17#Text> (дата звернення 11.09.24 р.)

15. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: затв.: наказом М-ва фінансів України від 02.09.2014р. №879 (зі змінами та доповненнями): веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (дата звернення 8.09.24р.)

16. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку № 356 від 29.01.2000 р., (зі змінами та доповненнями): веб-сайт. URL: <http://www.ligazakon.ua>. (дата звернення: 20.08.24 р.)

17. Про затвердження змін до Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні: наказ від 21 червня 2019 р. № 649/33620 (зі змінами та доповненнями): веб-сайт. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0649-19#Text> (дата звернення: 26.10.24 р.)

18. Антонюк О.П., Ступницька Т.М., Купріна Н.М. Економічний аналіз (практикум): навч. посібник. 2-ге вид. Львів: «Магнолія 2006», 2015. 326 с .
19. Базилюк Ю.Б. Грошовий обіг і кредит: навчальний посібник. К.: КНЕУ, 2005. 384 с.
20. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / за ред. проф. Ф.Ф.Бутинця. 7-е вид., доп. і перероб.] Житомир: ПП «Рута», 2016. 832 с.
21. Бруханський Р.Ф. Бухгалтерський облік: підруч. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 460 с.
22. Бухгалтерський облік у виробничих та агросервісних кооперативах / Ільчак О.В. та ін. // Облік оборотних активів сільськогосподарських кооперативів. *Pidru4niki.com*: веб-сайт. URL: https://pidru4niki.com/1056112760477/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/oblik_oborotnih_aktiviv_silskogospodarskih_kooperativiv (дата звернення: 27.08.24 р.)
23. Височан О. С. Облік і контроль грошових коштів та їх еквівалентів: теорія, методика, організація: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09. К. : 2009. 24 с.
24. Гальчинський А.С. Криза і цикли світового розвитку. К.: «АДЕФ-Україна», 2009. 392 с.
25. Геєць В. М., Савлук М. І. Монетарна політика в Україні. К.: Наукова думка, 2007. 416 с.
26. Грабова Н.М. Теорія бухгалтерського обліку: навч. посіб. К.: АСК, 2002. 272 с.
27. Давидюк Т.В. Бухгалтерський облік: навч. посібник. Харків, Видавничий дім «Гельветика», 2016. 392 с.
28. Економічна енциклопедія: в трьох томах. Т. 3. / за ред. С. В. Мочерного. К.: Видавничий центр «Академія», 2002. С. 852-853.
29. Кораблін С. О., Кравчук Н. Я. Макроекономічний аналіз грошово-кредитної політики. Київ: 2010, 344 с.
30. Лігоненко Л.О., Ситник Г.В. Управління грошовими потоками: навч.

посібник. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. 255 с.

31. Макконнелл Кемпбелл Р., Брю С. Л. Аналітична економія: принципи, проблеми і політика / К. Р. Макконнелл, С. Л. Брю; пер.з англ. Львів : Просвіта, 1997. Ч. 1: Макроекономіка. 1997. 671 с.

32. Серединська В.М., Загородна О.М., Федорович Р.В. Економічний аналіз: навч. посібник / за ред. Р.В. Федоровича. Тернопіль: Астон, 2010. 624 с.

33. Ступницька Т. М. Конспект лекцій з курсу «Фінансовий аналіз з КР» Ч. 1: для спец. 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» освіт.-проф. програми «Облік і аудит» ден. та заоч. форми навчання ступінь вищ. освіти «Магістр». Одеса: ОНТУ, 2024. 85 с. URL: <https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHNT.2271764> (дата звернення: 25.09.24 р.)

34. Ступницька Т. М. Конспект лекцій з курсу «Фінансовий аналіз з КР» Ч. 2: для спец. 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» освіт.-проф. програми «Облік і аудит» ден. та заоч. форми навчання ступінь вищ. освіти «Магістр». Одеса : ОНТУ, 2024. 77 с. URL: <https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHNT.2271890> (дата звернення: 25.09.2024 р.)

35. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посібник. К.: КНЕУ, 2003. 554 с.

36. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність. *Pidru4niki.com*: веб-сайт. URL: https://pidru4niki.com/69381/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/mehanizovani_avtomatizovani_formi_vedennya_buhgalterskogo_obliku (дата звернення: 25.08.24 р.)

37. Управління фінансами підприємств: підручник / І.О. Бланк, Г.В. Ситник, В.С. Андрієць. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 792 с.

38. Фінансовий менеджмент: навч. посібник / За ред. Г.Г.Кірейцева. 3-тє вид. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 531 с.

39. Фінансовий менеджмент: підручник / А.М. Поддєрьогін, Н.Д. Бабяк та ін; кер. авт. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. 2-ге вид. перероб. Київ: КНЕУ, 2017. 534 с.

40. Чухно А.А. Постіндустріальна економіка: теорія, практика та їх значення для України. К.: Логос, 2003. 631 с.

41. Ярошевич Н.Б. Фінанси підприємств: навч. посібник. *Pidru4niki.com*: веб-сайт. URL: https://pidru4niki.com/1367061244807/finansi/finansi_pidpriyemstv (дата звернення 07.09.24 р.)

42. Відкриття другого поточного рахунка в банку // Податки та бухгалтерський облік. *Ifactor.ua*: веб-сайт. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2008/november/issue-95/article-51944.html> (дата звернення 18.08.2024 р.)

43. Воробець Т. І. Економічна сутність фінансового інвестування на фондовому ринку України // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. 2011. №2. С. 72-77.

44. Височан О. С. Облік і контроль грошових коштів та їх еквівалентів: теорія, методика, організація: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09. К. : 2009. 24 с.

45. Гнезділова О.М. Оптимізація системи безготівкових розрахунків // Сучасні питання економіки і права. 2011. Вип. 2. С. 100-105. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sper_2011_2_21 (дата звернення 01.09.24 р.)

46. Голубнича Г., Мельник Т. Фінансова звітність та первинна документація українських підприємств при застосуванні МСФЗ // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Сер. Економіка. 2013. № 150. С. 29-34.

47. Гріщенко І.В., Гринчук Т.П., Циганчук В.А. Методи формування конкурентоспроможності підприємств. Економіка та суспільство. 2022. № 39. doi: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-82> (дата звернення 26.08.24 р.)

48. Грилицька А. Математичні моделі оптимізації грошових залишків та аналізу грошових коштів // Економіст. 2005. № 9. С.50-53.

49. Дерій М. В. Дефініції «грошові кошти» і «грошові потоки»: відмінності та взаємозв'язок // Економічний аналіз. 2010. Вип. 6. С. 60-64.

50. Заводовський М. Український фондовий ринок залишається на вулиці // Економічна правда. 2009. №14. С. 22

51. Зінченко О.В., Дідик Я.В. Організаційно-методичний аспект обліку грошових коштів та її роль за сучасних умов господарювання // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/37_2019_ukr/107.pdf (дата звернення 08.09.24 р.)

52. Надточій С.І. Аналіз грошових потоків підприємства з використанням динамічної мультиплікативної оцінки їх ефективності та дослідження їх рядів динаміки як завершальної складові аналізу грошових потоків підприємства в системі управління ними // Формування ринкових відносин в Україні. 2006. № 8. С. 82-85.

53. Довідник бухгалтера: План рахунків бухгалтерського обліку. Активно-пасивні рахунки. *Buhoblik.org.ua*: веб-сайт. URL: <https://www.buhoblik.org.ua/uchet/denezhnyx-sredstv/391-rahunok-31.html> (дата звернення 26.08.24 р.)

54. Кавецький В.В. Сучасні системи управління плануванням та організацією виробництва. Ефективна економіка. 2021. 12.: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2021/96.pdf. (дата звернення 23.08.24 р.)

55. Конфіденційна інформація та комерційна таємниця, питання комерційної таємниці на підприємстві. *Ligazakon.net*: веб-сайт. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/TO001265> (дата звернення 03.09.24 р.)

56. Матюх В.І. Особливості застосування окремих способів платежу при безготівкових розрахунках // Наук. пр. Київ. нац. економ. універ. ім. Вадима Гетьмана Київ, 2018. С. 7-11.

57. Оніщенко В. Акт виконаних робіт / акт надання послуг. *Головбух*: веб-сайт. URL: <http://surl.li/ryfov1> (дата звернення: 01.11.24 р.)

58. Оніщенко В. Готівкові та безготівкові розрахунки на підприємстві.

Головбух: веб-сайт. URL: <https://www.golovbukh.ua/article/8178-gotvkov-rozrahunki-2020> (дата звернення: 01.09.2024 р.)

59. Остафійчук С. М. Грошові кошти та їх еквіваленти – найліквідніші активи підприємства // Науковий вісник Ужгородського університету. 2011. Сер. Економіка. Спецвипуск 33. Частина 2. С. 215-220.

60. Принципи доступності / Миколаївський національний університет ім. В.А. Сухомлинського. URL: <https://studfile.net/preview/5542554/page:6/> (дата звернення 23.08.24 р.)

61. Рахунок-фактура (інвойс). *Medoc.ua*: веб-сайт. URL: <https://medoc.ua/blog/invojs-shho-ce-i-chim-vidriznjatsja-vid-rahunka-fakturi->(дата звернення 20.11.24 р.)

62. Сіменко І. Принципи економічного аналізу // Економічний аналіз. 2008. № 2 (18). С. 23-27.

63. Таран С.І. Облік рахунків у банку та казначействі // Медична бухгалтерія. 2020. № 10. *Ibuhgalter.net*: веб-сайт. URL: <https://ibuhgalter.net/ru/articles/525> (дата звернення 5.09.24 р.)

64. Таран С.І. Новий бухгалтерський облік: Звіт про рух грошових коштів. *Ibuhgalter.net*: веб-сайт. URL: <https://ibuhgalter.net/ru/articles/852> (дата звернення 9.09.2024 р.)

65. Типова кореспонденція субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями бюджетних установ. *Buhgalter.net*: інтернет-портал. URL: <https://ibuhgalter.net/material/313/7135> (дата звернення 10.09.24 р.)

66. Фінанси: методи (способи) здійснення платежів при безготівкових розрахунках. *Buklib*: веб-сайт. URL: <https://buklib.net/books/30237/> (дата звернення: 25.08.24 р.)

67. Фінанси підприємства: дистанційний курс. Сутність і значення грошових розрахунків, принципи організації розрахунків підприємств. *StudFiles*: веб-сайт. URL: <https://studfile.net/preview/2298974/page:8/> (дата звернення 21.08.24 р.)

68. Чухно А.А. Сучасна фінансова економічна криза: природа, шляхи і методи її подолання // Економіка України. 2010. № 1. С. 16.

69. Якобчук С.М. Методологічне значення принципу достовірності в судово-експертній діяльності // Порівняльно-аналітичне право. *DSpace*: веб-сайт. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/35589> (дата звернення: 03.09.24 р.)

70. Ясишена В.В. Сутність грошових потоків підприємств та їх класифікація // Економічний аналіз. 2018. № 2 (18). С. 321-324.

71. <https://zakon.rada.gov.ua>

72. www.ligazakon.ua.

ДОДАТОК А

Апробація результатів наукового дослідження кваліфікаційної роботи на науковому колоквіумі «Дослідження найбільш важливих проблем і напрямів: розвитку харчової промисловості та її підгалузей, експортного потенціалу, розвитку зовнішньої торгівлі АПК України та її результативності; облік, аналіз і аудит як сучасні інструменти управління діяльністю суб'єктів національної економіки»

Витяг

з протоколу № 6
засідання кафедри обліку та аудиту
від 28 листопада 2024 р.

Голова засідання кафедри: завідувач кафедри обліку та аудиту проф. Немченко В.В.

БУЛИ ПРИСУТНІМИ: проф. Купріна Н.М., проф., Мельник Ю.М., доценти: Антонюк О.П., Ощепков О.П., Ступницька Т.М., Тарасова О.В., Васьковська К.О., Баранюк Х.О., ас. Гребейникова Н.А.

СЛУХАЛИ: Про результати наукового колоквіуму «Дослідження найбільш важливих проблем і напрямів: розвитку харчової промисловості та її підгалузей, експортного потенціалу, розвитку зовнішньої торгівлі АПК України та її результативності; облік, аналіз і аудит як сучасні інструменти управління діяльністю суб'єктів національної економіки», який проводився 28 листопада 2024 року о 11.00 в рамках наукової школи «Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування національної економіки та її суб'єктів» кафедри Обліку та аудиту Одеського національного технологічного університету.

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити результати наукового «Дослідження найбільш важливих проблем і напрямів: розвитку харчової промисловості та її підгалузей, експортного потенціалу, розвитку зовнішньої торгівлі АПК України та її результативності; облік, аналіз і аудит як сучасні інструменти управління діяльністю суб'єктів національної економіки» з напряму наукової школи кафедри Обліку та аудиту «Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування національної економіки та її суб'єктів», який проводився 28.11.2024 р.

2. Надати апробацію наукових досліджень докторанту, аспірантам, а також здобувачам вищої освіти СВО «Магістр» та СВО «Бакалавр» в рамках дослідження за темами КРМ і КРБ, що виконуються відповідно до затверджених тем на підставі наказів ОНТУ, та які підготували доповіді та виступали на науковому колоквіумі 28.11.2024 р., а саме:

2.11. Здобувачу СВО «Магістр», спец. 071 «Облік і оподаткування», ОПП «Облік і аудит» Влаєву С.С, тема доповіді: «Практичні аспекти обліку та аналізу безготівкових грошових коштів агропромислового підприємства».

Зав. кафедри
обліку та аудиту

/ПІДПИСАНО/

Валерій НЕМЧЕНКО

Секретар

/ПІДПИСАНО/

Людмила ГОЛОВАЧЕНКО